

Óbudai Almáskert Óvoda

1033 Budapest, Szerűskert utca 37.

OM azonosító: 034288

Az Óbudai Almáskert óvoda Környezet, Mozgás és Anyanyelv Pedagógiai Programja 2023.

OTTHONUNK
ÓBUDA
BÉKÁSMEGYER

Készítette:
Karsa Zsuzsanna

Ikt.sz.:30/95/2023

1 TARTALOM

2	BEVEZETŐ	6
3	INTÉZMÉNYÜNK	9
3.1	KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK	9
3.2	ADATOK	9
3.3	ÓVODATÖRTÉNET	12
4	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	13
4.1	GYERMEKKÉP	13
4.2	ÓVODAKÉP	13
5	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	16
5.1	SZEMÉLYI FELTÉTELEK	16
5.1.1	A gyermek	16
5.1.2	Az óvodapedagógus	16
5.1.3	A csoportos dajka	17
5.1.4	A pedagógiai asszisztens	17
5.1.5	Segítő szakemberek	18
5.1.6	A gyógypedagógiai asszisztens	18
5.2	TÁRGYI FELTÉTELEK	18
5.3	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	19
5.3.1	Az óvoda munkarendje	19
5.4	AZ ÓVODA NYITVA TARTÁSA	19
5.5	AZ ÓVODA SZERVEZETI KERETEI	20
5.6	AZ ÓVODA SZERVEZETI STRUKTÚRÁJA	20
5.6.1	Az óvoda dolgozói:	20
5.6.2	A nevelőtestület	20
5.6.3	A dajkák közössége	20
5.6.4	A szakmai munkaközösség	21
5.6.5	Az óvodatitkár és a kertész-karbantartó	21
5.6.6	A vezetői team	21
	Tagjai:	21
5.7	AZ ÓVODAI NEVELÉS TERVEZÉSE	21
5.8	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	23
5.8.1	Az óvoda és a család	23

5.8.2	Az óvoda rendszeres kapcsolatai	24
5.8.3	Az óvoda kapcsolattartásának formái	25
6	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	26
6.1	A GYERMEKI SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉSE	26
6.2	AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM.....	27
6.2.1	Egészséges életmód alakítása	27
6.2.2	Egészségfejlesztési és egészségvédelmi program	30
6.2.3	Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén	31
6.3	AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS, VALAMINT A SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA AZ ÓVODÁBAN.....	32
6.3.1	6.3.1 Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és a szocializáció biztosításának összefüggései.....	32
6.3.2	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja.....	32
6.3.3	Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feltételei.....	33
6.3.4	Az óvodapedagógus és a pedagógust segítő alkalmazottak feladatai a célok megvalósításának érdekében	33
6.3.5	Értékelés és jutalmazás, mint a megvalósítás egy eszköze	34
6.3.6	Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	35
6.4	AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS	35
6.4.1	Cél.....	35
6.4.2	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés feltétele	35
6.4.3	Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés céljának megvalósítása érdekében	36
6.4.4	Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	37
6.5	A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ ÉS SPECIÁLIS ELLÁTÁST IGÉNYLŐ GYERMEKEK	37
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	38	
6.5.2	A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése ...	43
6.5.3	A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése.....	44
6.5.4	A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése	44
6.5.5	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása.....	45
6.5.6	A tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek pedagógiai ellátása	45
7	A PEDAGÓGIAI PROGRAM KIEMELT TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	46
7.1	A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	46
7.1.1	Célunk:	46

7.1.2	Feladatunk:	46
7.1.3	A sikeres környezeti nevelés feltételei	46
7.1.4	A külső világ tevékeny megismerése részterületeinek tartalma óvodás korban: Társadalmi és természeti környezet megismerése, matematikai tapasztalatszerzés	47
7.1.5	Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén	49
7.1.6	Óvodánkban ünnepelt néphagyományok, jeles napok	50
7.2	A MOZGÁSPROGRAM.....	57
7.2.1	A mozgásfejlesztés tartalma	58
7.2.2	Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére.....	61
7.3	AZ ANYANYELVI PROGRAM.....	61
7.3.1	Az óvodai anyanyelvi-kommunikációs nevelés fő területei:.....	62
7.3.2	Anyanyelvi játékok tartalma.....	62
7.3.3	Az anyanyelvi nevelés komplex érvényesülése különböző tevékenységek közben.....	63
7.3.4	Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére.....	64
8	TEVÉKENYSÉGI FORMÁK.....	65
8.1	A JÁTÉK.....	65
8.2	A VERSELÉS, MESÉLÉS.....	66
8.2.1	A verselés, mesélés tartalma.....	67
8.2.2	Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	68
8.3	AZ ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	68
8.3.1	A zenei nevelés tartalma, a dalanyag felépítése	69
8.3.2	Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén	70
8.4	A RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	70
8.5	A MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	72
8.6	A TANULÁS.....	73
9	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	75
9.1	A TESTI ÉRETTSÉG	75
9.2	A LELKI ÉRETTSÉG.....	75
9.3	A SZOCIÁLIS ÉRETTSÉG.....	76
10	AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI MUNKÁJA, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	77
11	AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ÉRTÉKELÉSE, FELÜLVIZSGÁLATA, MÓDOSÍTÁSA.....	79
11.1	A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE.....	79
11.2	A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSA.....	79
11.3	A PEDAGÓGIAI PROGRAM EGY-EGY PÉLDÁNYÁT EL KELL HELYEZNI: ...	79

11.4	A PEDAGÓGIAI PROGRAM FELÜLVIZSGÁLATÁNAK LÉPÉSEI.....	80
12	Melléklet.....	81
12.1	OVI + PROGRAM.....	81

2 BEVEZETŐ

Az Óbudai Almáskert Óvoda, a Csicsergő Tagóvoda és telephelye, a Gázgyár lakótelepi Óvoda Környezet, Mozgás, Anyanyelv Programja az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a magyarországi óvodák nevelési alapidokumentuma alapján készült. Alapelveink megfogalmazásakor a gyermekek mindenképp felett álló érdekeinek biztosítását helyeztük a középpontba.

Programunk magában foglalja a családi nevelést kiegészítve – óvodába lépéstől az iskolába járáshoz szükséges érettség eléréséig, legfeljebb 7 éves korig – a gyermekek széles körű nevelését, személyiségük teljes kibontakoztatását, a gyermeki és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartását, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Közös célunk, hogy a szülőkkel együttműködve a lehető legjobb feltételeket biztosítsuk az óvodás korú kisgyermeknek érzelmi biztonságának megteremtéséhez, felhőtlen, örömteli gyermekkoruk megóvásához, képességeik kibontakoztatásához.

Legfontosabb értékeink a szeretet, a tapasztaltatás, az élménynyújtás, a játék és az egyéni bánásmód.

Óvodánkban minőségi, esztétikus környezetet, érzelmi biztonságot nyújtunk gyermekeink számára, felelősségteljesen neveljük őket. Tiszteletben tartjuk egyéni szükségleteiket, fejlődési, érési tempójukat. Megteremtjük számukra a tapasztalás, a megismerés, a kérdezés, az alkotás lehetőségeit. Élményekhez, sikerélményekhez, elismeréshez juttatjuk őket.

Hisszük, hogy óvodáskorban a kisgyermeknek arra van szükségük, hogy minél többet mozogjanak, kommunikáljanak és minél többféle módon érzékeljék a világot.

A gyermek a játékos tevékenység közben szerez tapasztalatokat, így fejlődnek képességei. Mivel a gyermek alaptevékenysége óvodáskorban a játék, az egész nap folyamán biztosítjuk a különböző játéktevékenységek feltételeit, melynek során fejlesztjük a gyermek észlelését, mozgását, beszédét. E hármas egység magában foglalja a gyermeki személyiségfejlesztés összes lehetőségét.

Nevelési feladatunknak tekintjük különösen, hogy:

- felkeltsük a gyermekek érdeklődését a környezetük iránt,
- biztosítsuk a gyermekek számára a mozgás, a beszéd és a gondolkodás fejlődésének optimális feltételeit.

Az Óbudai Almáskert Óvodában mozgás- és beszéd fogyatékos, valamint egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek integrált nevelése folyik. Továbbá 2021.09.01-től a köznevelési törvény előírja a 1-es típusú diabétesszel élő gyermek ellátását abban az időben, mikor az intézményben tartózkodik.

Miért környezet?

Programunkkal olyan érdekes, élményekben gazdag, boldog óvodai életet szeretnénk biztosítani óvodás gyermekeink számára, amely lehetővé teszi a természet és a környezet szépségeinek megismerését, a gyönyörködő rácsodálkozást.

Az óvodánkban nyújtott élményszerű tevékenységek hatására kialakulhatnak azok a szokások, szokásrendszerek, melyek a természet és a környezet iránt nyitott, azt szerető és érte tenni is képes emberek felnevelését biztosítják.

Mindezeket úgy valósítjuk meg, hogy a gyermeket kivisszük a természetbe – kirándulások szervezésével –, a természetet behozzuk a csoportszobába – természetsarkok kialakításával.

A fenntarthatóságra nevelés elemeinek óvodai közvetítése (az intézmény és munkatársai által) nagymértékben megalapozza a programunkban elvárt környezettudatos magatartás kialakulását és elmélyülését.

Miért mozgás?

Az óvodáskorú gyermekre a nagyfokú mozgásigény, a mozgáséhség jellemző. A testnevelés, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermek természetes mozgását – járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás – és a testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, valamint a társra való odafigyelés.

A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.

A mozgásfejlesztés az anyanyelvi neveléssel párhuzamosan a gondolkodás fejlesztésének alapja. A mozgásos tapasztalatszerzéssel elősegítjük az idegrendszer érését is.

Feladatunk:

- a mozgásigény kielégítése,
- a motoros (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) és
- az értelmi képességek fejlesztése.

A nagymozgások, téri tájékozódás, finommotorika, kézdominancia erősítésével elkerülhetjük a későbbi írás-olvasási nehézségeket, fejlesztjük a részképességeket. Ez irányú fejlesztő munkánkat preventív jelleggel végezzük.

Miért anyanyelv?

Az anyanyelvi nevelés áthatja az egész napi tevékenységet, a nevelési folyamat kerete.

Célunk képessé tenni a gyermeket:

- szociális kapcsolatban való részvételre nyelvi eszközökkel is,
- érzelmei, gondolatai kifejezésére, mások szavainak, érzéseinek megértésére,
- irodalmi élmények befogadására, írás-olvasás későbbi elsajátítására.

Feladatunk a beszédészlelés, beszédértés és a beszédkésztség fejlesztése. A fejlesztés tartalmi összetevői a hangok tiszta ejtése, a szókincsbővítés, a magyar nyelvnek megfelelő hangsúly, hanglejtés, mondatfajták használata.

3 INTÉZMÉNYÜNK

Óbudai Almáskert Óvoda: 1983 óta működik a kaszásdűlői lakótelepen. 5 vegyes csoportja van.

Csicsergő Tagóvoda: 1985 óta működik a kaszásdűlői lakótelepen. 7 vegyes életkorú csoportja van.

Gázgyár Lakótelepi Óvoda: 1912 óta működik a Gázgyár lakótelepen. 4 vegyes életkorú csoportja van.

3.1 KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

KÖZÖS CÉLUNK, HOGY A SZÜLŐKKEL EGYÜTTMŰKÖDVE A LEHETŐ LEGJOBB FELTÉTELEKET BIZTOSÍTSUK AZ ÓVODÁS GYERMEKEK ÉRZELMI BIZTONSÁGÁNAK MEGTEREMTÉSÉHEZ, KÉPESSÉGEIK KIBONTAKOZTATÁSÁHOZ.

FELHŐTLEN, ÖRÖMTELI, BOLDOG GYERMEKKORT BIZTOSÍTSUNK A RÁNK BÍZOTT GYERMEKEINK SZÁMÁRA. LEGFONTOSABB ÉRTÉKEINK A SZERETET, AZ EGYÉNI BÁNÁSMÓD, AZ ÉLMÉNYNYÚJTÁS ÉS A JÁTÉK.

HISSZÜK, HOGY ÓVODÁS KORBAN A KISGYERMEKNEK LEGFŐKÉPPEN ARRA VAN SZÜKSÉGE, HOGY MINÉL TÖBBET MOZOGJON, KOMMUNIKÁLJON ÉS MINÉL TÖBBFÉLE MÓDON ÉRZÉKELJE A VILÁGOT.

MINDEZEKHEZ OLYAN CSALÁDIAS, ESZTÉTIKUS ÉS MINŐSÉGI KÖRNYEZETET TEREMTÜNK, MELYBEN A GYERMEK ÉS FELNŐTT EGYARÁNT JÓL ÉRZI MAGÁT.

3.2 ADATOK

A költségvetési szerv neve, székhelye:

Óbudai Almáskert Óvoda

1033 Budapest, Szerűskert u. 37.

Tagintézménye:

Csicsergő Tagóvoda

1033 Budapest, Szerűskert u. 41.

Telephelye:

Gázgyár lakótelepi Óvoda

1031 Budapest, Gázgyár lakótelep

A költségvetési szerv fenntartójának neve, székhelye:

Budapest Főváros III. kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat 1033 Budapest, Fő tér 3.

A költségvetési szerv irányító szervének neve, székhelye:

Budapest Főváros III. kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Képviselő-testülete 1033 Budapest, Fő tér 3.

A költségvetési szerv illetékessége, működési köre:

Budapest Főváros III. kerület Óbuda-Békásmegyer kijelölt körzete

A költségvetési szerv gazdálkodási besorolása:

Jogi személy, önállóan működő költségvetési szerv, Budapest Főváros III. kerület

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának Képviselő-testülete által költségvetési rendeletben meghatározott előirányzatok felett önálló döntési joggal rendelkezik, részjogköre van az intézményi vagyon működtetésének körébe tartozó feladatoknál.

Pénzügyi és számviteli, valamint a hozzá kapcsolódó nyilvántartási tevékenységet a Költségvetési Szerveket Kiszolgáló Intézmény (1033 Budapest, Folyamőr u. 22.) látja el.

A költségvetési szerv típusa:

Óvoda

Napi 11 órás nyitva tartású

Az intézmény maximális befogadóképessége:

Székhelyen	Tagintézményben	Telephelyen	Összesen
135 fő	180 fő	105 fő	420 fő

Az intézmény csoportjainak száma:

Székhelyen	Tagintézményben	Telephelyen	Összesen
5 csoport	7 csoport	4 csoport	16 csoport

Az intézmény engedélyezett pedagógus álláshelyeinek száma:

Székhelyen	Tagintézményben	Telephelyen	Összesen
13 fő	16,5 fő	8 fő	37,5 fő

Az intézmény engedélyezett nem pedagógus álláshelyeinek száma:

Székhelyen	Tagintézményben	Telephelyen	Összesen
8,5 fő	13 fő	6,5 fő	28 fő

	Óbudai Almáskert Óvoda	Csicsergő Tagóvoda	Gázgyár Telephely
Óvodapedagógus	11	14	8
Fejlesztőpedagógus	-	1,5	-
Gyógypedagógus/Logopédus		0,5	-
Gyógypedagógus	1,5		
Pszichológus	1	-	-
Dajka	5,5	8,5	4,5
Óvodatitkár	1	1	-
Kertész-karbantartó	1	1	0,5
Pedagógiai asszisztens	2	4	
Gyógypedagógiai asszisztens	0	1	0

A költségvetési szerv jogszabályban meghatározott közfeladata a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről alapján:

Az intézmény szakágazat szerinti besorolása: 851020 Óvodai nevelés

Az ellátandó alaptevékenység:

- **851000-1** Óvodai nevelés intézményeinek, programjainak komplex támogatása
- **851011-1** óvodai nevelés-ellátás, ezen belül a FPSZ III. kerületi Tagintézményének szakvéleményével rendelkező beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek számára szolgáltatás nyújtása
- **851012-1** Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, a FPSZ Szakértői Bizottságainak szakvéleménye alapján integráltan nevelhető és oktatható beszéd fogyatékos, mozgássérült, egyéb fejlődési zavarral küzdő gyermekek számára.
- **562912-1** óvodai intézményi étkeztetés
- **562917-1** munkahelyi étkeztetés
- **856099-1** egyéb oktatást kiegészítő tevékenység (tanfolyamszervezés)
- **682002-2** nem lakóingatlan bérbeadása, üzemeltetése
- Óvodapedagógus főiskolai hallgatók szakmai gyakorlatának vezetése

3.3 ÓVODATÖRTÉNET

Alapítás éve: 1983

Alapító neve: III. kerületi Tanács VB

Elnevezés: Napköziotthonos Óvoda,

Almáskert Napköziotthonos Óvoda (579/ÖK/1997. (X. 15.) határozat)

- 2002. július 01-től **tevékenységi kör kiegészítése** (193/ÖK/2002.(VI.20) számú határozat)
- **AZ ELTE Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar óvodapedagógus hallgatóinak gyakorló helye** (9/ÖK/2003.(I.29.) határozat)
- **Maximális létszám meghatározása** (91/ÖK/2004.(II.25.) számú határozat)
- 2005. március 31-től **TEÁOR és szakfeladat elnevezés változása** miatt 133/ÖK/2005.(III.02.) számú határozat 1. pontja
- **Maximális létszám emelése** 476/ÖK/2006.(VI.30.) számú határozat 7.) pontja
- 289/ÖK/2007. (V.30.) sz. Határozat j) pontja **névhasználatról, Almáskert Óvoda**
- 33/ÖK/2008. (II.06.) sz. Határozat alapján 2008. január 31-től **szakágazati és szakfeladat számok változása**
- 318/ÖK/2009. (VI.04.) sz. Határozat alapján **a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról** szóló 2008. évi CV. törvény rendelkezései alapján módosítás
- 437/ÖK/2009. (VIII.26.) számú határozat **az új államháztartási szakfeladatrend előírt módosítása** 2008. évi CV. törvény alapján.
- 121/ÖK/2009. (III.25) számú határozat d.) pontja alapján az **Óbudai Csicsergő Óvoda (1033 Budapest, szerűskert u. 41.) tagintézményként és a Gázgyár lakótelepi óvodát telephelyként, Almáskert Óvoda (1033 Budapest, Szerűskert u. 37.) székhellyel működteti tovább.**
- 655/ÖK/2010.(X.29.) számú határozat alapján **maximális létszám módosítása.**
- 797/ÖK/2010. (XII.16) számú határozat alapján az **egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról és módosításáról** szóló 2010. évi XC. törvényből eredő változások átvezetése.
- 435/ÖK/2012. (VI.28.) sz. határozat alapján **az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról** rendelkező 368/2011. (XII.31.) Korm. Rendelet változásainak átvezetése.
- 436/ÖK/2012. (VI.28.) sz. határozat alapján **a szakfeladatrendről és az államháztartási szakágazati rendről szóló** 56/2011. (XII.31.) NGM-rendelet rendelkezéseinek átvezetése
- 437/ÖK/2012. (VI.28.) sz. határozat alapján az alapító okirat 11.b) pontja kiegészül: **szabad kapacitás érdekében végzett tevékenység:** 682002-2 nem lakóingatlan bérbeadása, üzemeltetése.
- Az óvoda alapító okiratának módosítása, annak száma és kelte:1-E/2019-678047; 2019. június 7.

4 GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

4.1 GYERMEKKÉP

Célunk: Érzelmileg kiegyensúlyozott, nyitott, aktív, kreatív, természetismerő és szerető, emberséges gyermekek nevelése, biztosítva számukra mind az emocionális (érzelmi), a mentális (értelmi), a szomatikus (testi) és a szociális (közösségi) fejlődést, a gyermekek alapvető jogainak és szükségleteinek maximális figyelembevételével.

A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermekeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Óvodánk gyermekközpontú, ennek megfelelően törekszik a gyermeki személyiség kibontakoztatására, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Óvodánkra jellemző

- az inkluzív befogadó szemlélet;
- a különleges bánásmódot igénylő és a migráns gyermekek integrált nevelése;
- az esélyegyenlőséget, a hátrányt csökkentő és a tehetséggondozást figyelembe vevő attitűd;
- a vallási és világnézeti semlegesség biztosítása.

4.2 ÓVODAKÉP

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, mely a családdal együtt s azt megerősítve neveli az óvodás gyermekeket az óvodakezdéstől az iskolába lépésig, biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének megfelelő feltételeit, s ellátja a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat.

Az óvoda funkciói:

- óvó-védő;
- szociális;
- nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, megteremti a következő életszakaszba való átlépés belső, pszichikus feltételeit.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerének és tárgyi környezete segít a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvoda célja, hogy elősegítse

- a gyermekek egészséges, harmonikus, sokoldalú fejlődését,
- a gyermek személyiségének kibontakozását,
- a hátrányok kiegyenlítését, az életkori, az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődésű ütem figyelembevételével, ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását is.

Így az óvoda segítse fejlődésében a gyermek

- **emocionális kompetenciáját**, vagyis érzelmi intelligenciáját, érzelmi tulajdonságait;
- **kognitív kompetenciáját**, vagyis értelmi intelligenciáját, kreativitását;
- **fizikális kompetenciáját**, vagyis erejét, állóképességét, ügyességét, gyorsaságát, edzettségét, ellenálló képességét;
- **affektív kompetenciáját**, vagyis kitartását, feladattartását, feladattűrését;
- **szociális kompetenciáját**, vagyis szociális intelligenciáját, konfliktuskezelését, társas kapcsolatok működtetését;
- **önismereti, önértékelési kompetenciáját**,
- **kommunikációs kompetenciáját**, azaz verbális, nonverbális közléseit és meggyőzőképességét;
- **tanulási kompetenciáját**, azaz a tanuláshoz szükséges készségek, képességek elsajátítását,
- **viselkedés és magatartásstruktúráját**.

Fontos, hogy az óvoda

- **alakítson ki** az életkori sajátosságoknak megfelelően pozitív szokásokat, szokásrendszereket, viselkedésformákat,
- **teremtsen** olyan életközeli, természetes helyzeteket, amelyben a gyermekek játékos formában, érdeklődésüket és kíváncsiságukat változatos tevékenységeken keresztül valósíthatják meg,
- **építsen** a már meglévő ismeretekre és biztosítsa a gazdag tapasztalatszerzést a gyermekek számára,
- **fejlessze** a gyermekek testi, szociális és értelmi képességeit, készítse fel őket az iskolai érettségre, életmódra,
- **biztosítsa** a gyermekek számára legfontosabb tevékenységnek, az önfeledt, sokszínű játéknak a feltételeit,
- **ébredjen** pozitív attitűdöket az élővilág, az esztétikus szép környezet megőrzése és fenntartása iránt,
- **legyen gyermekközpontú**, teremtsen érzelmekben gazdag, derűs óvodai életet, nyújtson érzelmi biztonságot a gyermekek számára,
- **Szeretetteljesen neveljen, biztosítson boldog gyermekkort!**

Mindezeket a célokat úgy tudjuk megvalósítani, ha figyelembe vesszük a gyermekek

- mindenek felett álló érdekeit,
- életkori és egyéni sajátosságait,
- eltérő fejlődési ütemét és
- törekszünk az egyedi személyiségjegyek elfogadására és elfogadtatására.

Feladatunk

- a gyermeki szükségletek kielégítése,

- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes, családi óvodai légkör megteremtése,
- a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítása,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – játékos tevékenységek biztosítása, különös tekintettel a szabad játékra,
- a játékos tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek, emberi értékek közvetítése,
- az óvodás gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosítása.

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet megbecsülés és bizalom öveze.

5 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

5.1 SZEMÉLYI FELTÉTELEK

5.1.1 A gyermek

A gyermek sajátosan szemléli és éli meg az őt körülvevő világot. Örök rácsodálkozó, kíváncsi, hatalmas tudásvágygal rendelkezik. A fejlődés útját járja, miközben állandóan tapasztalatokat szerez, ismeretei bővülnek, önállósodik és elismerésre vágyik.

A gyermek önmagáról nem képes gondoskodni, szüksége van a felnőttek gondoskodására, nevelésére. A gyermek kiszolgáltatott a felnőttekkel szemben. Biztonságra, szeretetre és elfogadásra vágyik, cserébe rengeteg szeretetet és feltétlen bizalmat ad.

A gyermek önálló lény, saját vágyakkal, elképzelésekkel, álmokkal, képességekkel rendelkezik. Elsődleges és legfontosabb tevékenysége a játék, óriási mozgásigénye van, s ezek által folyton fejlődik személyisége.

A gyermeknek joga, hogy önálló személyiségnek fogadják el, képességeinek megfelelően fejlődhessen és kipróbálhassa önmagát. A gyermeknek joga van a szeretetteljes, biztonságos nevelésre, arra, hogy érdekeit mindenek felett érvényesítsék.

5.1.2 Az óvodapedagógus

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, minta a gyermekek számára. Minta magatartásának minden megnyilvánulása: a beszéde, mozdulata, az emberekhez való viszonya. Ezért fontos, hogy szépen, szabatosan, tiszta kiejtéssel, természetes hangszínyal beszéljen, gyermekek és felnőttek iránt őszintén, megértő tiszteletet adó, a másikban mindig a jót észre vevő és azt megbecsülő magatartást tanúsítson.

Az óvodapedagógus ismerje jól önmagát és szaktudását örökösen fejlessze. Az óvodapedagógusnak megkülönböztetés nélküli szeretettel kell fordulnia minden gyermekhez.

Mivel a gyermekeknek a játék az elsődleges tevékenysége, az óvodapedagógus csak úgy tudja játékon keresztül a gyermek személyiségét fejleszteni, ha ő maga is szeret játszani. Fontos, hogy az óvodapedagógus egészséges személyiségű, harmóniát, nyugalmat, empátiát sugárzó legyen.

Az óvodapedagógus felelős azért, hogy

- csoportjában nyugodt, szeretetteljes légkör, stabil szokásrend és következetes szabályrendszer alakuljon ki,
- a gyermekek megfelelő biztonságban éljék mindennapjaikat,
- segítse a gyermekeket tehetségük kibontakoztatásában, a hátrányos helyzetű gyermekeket a felzárkóztatásban,
- csoportjában a gyermekvédelmi eseteket ismerje fel és kezelje a gyermekvédelmi törvénynek megfelelően.

Az óvodapedagógus felkészültsége naprakész legyen, munkáját tudatosan, a tőle telhető legmagasabb színvonalon végezze. Legyen türelmes a gyermekekhez, a pozitív példa kiemelésével segítse, buzdítsa, dicsérje őket.

Minden óvodapedagógus hagyja bátran és őszintén kibontakoztatni pedagógiai munkája folyamán egyéni értékeit, képességeit.

Az óvodapedagógus párok együttműködésének elvei:

A pedagógiai programban megfogalmazott alapelveken túl is teljes összhangban végezzék napi munkájukat a csoportban, hiszen a gyermek harmonikus fejlődése érdekében fontos, hogy egész nap azonos nevelői hatások érijék őket (napirend, szokásrend).

Szakmai tudásban, nevelői attitűd tekintetében jól kiegészítsék, erősítsék egymást.

5.1.3 A csoportos dajka

A csoportos dajka közvetlenül és tevékenyen részt vesz a nevelés folyamatában.

Magatartásával, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol az óvodás gyermekekre.

A csoportos dajkának ismernie kell az óvodapedagógus nevelési elképzeléseit, fejlesztési tervét, a csoport nevelési tervét.

A csoportos dajka az óvodapedagógus irányítása, útmutatása mellett aktívan vegyen részt a gyermekcsoport mindennapi életének megszervezésében és munkájában. A folyamatos napirendnek megfelelően lássa el feladatait. Tartsa be a nevelési elveket, oldjon meg kisebb nevelési feladatokat.

Biztosítsa az óvodapedagógus nyugodt munkáját, gondoskodjon a rendről és a tisztaságról. A gyermekek igényeinek megfelelően vegyen részt játékukban.

Az óvodapedagógussal egyeztetve készítse elő a foglalkozáshoz szükséges eszközöket, alkalmanként önálló részfeladatot is vállaljon (növények ültetése, gyümölcssaláta készítése).

Kommunikációja során mindig az óvoda érdekeit tartsa szem előtt.

5.1.4 A pedagógiai asszisztens

A pedagógiai asszisztens közvetlenül és tevékenyen részt vesz a nevelés folyamatában.

Magatartásával, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol az óvodás gyermekekre.

Az óvodapedagógus nevelési elképzeléseit, fejlesztési tervét, a csoport nevelési tervét ismernie kell. Az óvodapedagógus irányítása, útmutatása alapján aktívan vegyen részt a gyermekcsoport mindennapi életének megszervezésében és munkájában. Tartsa be a nevelési elveket, oldjon meg kisebb nevelési feladatokat.

Segítse a tervezett pedagógiai folyamatok megvalósítását, aktív szerepet vállaljon ebben. Biztosítsa az óvodapedagógus nyugodt munkájának feltételeit.

A gyermekek igényeinek megfelelően vegyen részt játékukban.

Az óvodapedagógussal egyeztetve készítse elő a foglalkozáshoz szükséges eszközöket, önálló részfeladatot is vállaljon.

Kommunikációja során mindig az óvoda érdekeit tartsa szem előtt.

Az óvodapedagógusok és a pedagógiai asszisztensek/csoportos dajkák munkakapcsolatának elvei:

A nevelőmunkát (folyamatos napirend biztosítása, gondozási teendők ellátása, szokásrend alakítása, játékban való részvétel) szakképzett dajkák segítik. Munkájukat az óvodapedagógusok útmutatása szerint végezzék, rendszeres megbeszélések alapján (évkezdéskor, programszervezéskor, új dolgozó érkezésekor, munkanap kezdetekor).

Együttműködés, nyitottság, a másik munkakörébe tartozó feladatok ismerete, megbecsülése és hatékonyság jellemezze kapcsolatukat.

A nevelőtestületi egység alapja az óvoda pedagógiai programja, melynek megvalósítása minden pedagógus számára kötelező. Az alapelveken belül módszertani szabadságával élhet minden óvodapedagógus. Az adott csoportnak egyéni színezetet adhat a gyermekek összetétele, fejlettsége, érdeklődése, az óvónő személyisége, tehetsége, ambíciója.

Az eredményes nevelőmunka alapja, hogy a csoportban dolgozó óvodapedagógusok munkája összehangolt legyen. A nevelőtestületen belüli kapcsolattartási formák: megbeszélés, értekezlet, team munka, hospitálás, továbbképzés, szakmai bemutató.

5.1.5 Segítő szakemberek

Gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok és az óvodapszichológus segíti a különleges gondozást igénylő gyerekek ellátását és a csoportban dolgozó pedagógusok munkáját. Az óvodapszichológus az intézményben a dolgozók mentálhigiénés ellátását is biztosítja felmerülő igény esetén.

Egyéni és kiscsoportos fejlesztést végeznek, és ezzel segítik a csoportokban az integrációt, a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztését, a beilleszkedési tanulási, magatartási, nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztatását, hátránykompenzációját, valamint lehetőség szerint a tehetséggondozást is.

5.1.6 A gyógypedagógiai asszisztens

A SNI gyermekek integrálásának elősegítésében segítse a gyermeket, a csoportot és az óvodapedagógust. A gyerek szakvéleményének ismeretében tudatosan segítse az integráció lépéseit. Magatartásával és kommunikációjával differenciált lehetőséget biztosítson a sérült gyermekek számára a sikerélmény megéléséhez, a különböző napi tevékenységek elsajátításához és begyakorlásához.

5.2 TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvoda tárgyi ellátottsága megfelel a nevelési és oktatási intézmények kötelező (minimális) eszköznormájának. A hiányzó helyiségek kialakítására törekszünk.

Óvodánk épületei, udvarai, csoportszobáinak berendezései a gyermekek számára biztonságosak, kényelmesek. Óvodáink tiszták, izlésesek és esztétikusak, harmóniát sugároznak. A játékeszközök és játékszerek kielégítik a gyermekek mozgás- és játékigényét.

Óvodánk tárgyi feltételeit folyamatosan az évi dologi költségvetésből, pályázatok útján és az alapítványaink segítségével biztosítjuk.

Fontos, hogy az óvoda tárgyi környezete megfelelő munkakörnyezetet biztosítson az óvoda valamennyi dolgozója számára is.

	Almáskert Óvoda	Óbudai Csicsergő Óvoda	Gázgyár lakótelepi Óvoda
Csoportszoba	5	7	4
Tornaszoba	1	-	-
Tornaterem	-	1	-
Tornatér	-	1	-
Gyermek öltözők	5	4	1
Játszó udvar	1	1	1
Szertár	1	1	-
Felnőtt öltöző	1	2	1
Nevelői szoba	1	1	1
Logopédiai szoba	1	1	1

5.3 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

5.3.1 Az óvoda munkarendje

- Az óvodában a nevelési év szeptember 1-től a következő év augusztus 31-ig tart.
- Az óvoda hétfőtől péntekig tartó ötnapos munkarenddel, egész éven át folyamatosan működik.
- Üzemeltetése a fenntartó által meghatározott nyári zárva tartás alatt szünetel. Ilyenkor történik az óvoda szükség szerinti felújítása, karbantartása, valamint a nagytakarítás.
- A nyári zárás előtt 30 nappal össze kell gyűjteni a gyermekek elhelyezésére vonatkozó igényeket, és a szülőket a gyermekeket fogadó óvodáról a zárást megelőzően tájékoztatni kell.
- A nyári zárás alatt a szülő kérheti gyermeke elhelyezését a kerület nyitva tartó óvodájába.
- A zárva tartás ideje alatt kéthetente – külön megállapított beosztás szerint – ügyeletet kell tartani.

Az óvoda nevelési évente 5 alkalommal nevelés nélküli munkanapot tart, szakmai továbbképzések, értekezletek megtartása céljából, ezen időpontokról a nevelési év megkezdésekor tájékoztatja a szülőket a törvényben meghatározott módon. A szülők kérhetik gyermekük elhelyezését a nevelés nélküli munkanapok idejére.

5.4 AZ ÓVODA NYITVA TARTÁSA

A nyitvatartási idő napi 11 óra.

Az Óbudai Almáskert Óvoda, Csicsergő Tagóvoda, valamint: a Gázgyár lakótelepi Óvoda is
6.30–17.30-ig tart nyitva.

- Az óvoda nyitvatartási ideje alatt a gyermekekkel óvodapedagógusok és/vagy pedagógiai asszisztensek, szakképzett dajkák foglalkoznak.

- A gyermekekkel ideális esetben 7–11 óráig és 13–17 óráig 1 óvodapedagógus foglalkozik. Óvodapedagógus hiányában pedagógiai asszisztens foglalkozik a gyerekekkel a délutáni órákban a csoportok egy részében.
- Reggel 6.30 órától 7 óráig, délután 17 órától 17.30 óráig összevont foglalkozást biztosítunk gyermekeink számára.

5.5 AZ ÓVODA SZERVEZETI KERETEI

Az óvoda csoportonként átlag 25 gyermeket nevel.

Attól az évtől, amelynek augusztus 31. napjáig a gyermek harmadik életévét betölti, az azt követő szeptembertől a szülőknek gondoskodni kell gyermekük rendszeres óvodába járásáról.

Az óvodába felvételt nyerhetnek a harmadik életévüket betöltött gyermekek, törvényi lehetőség van a két és fél éves gyermekek felvételére is, amennyiben az óvoda férőhelye ezt megengedi.

A székhelyen, tagóvodában és telephelyen vegyes csoportok működnek. Az udvaron mindhárom óvodában biztosított az átjárhatóság.

5.6 AZ ÓVODA SZERVEZETI STRUKTÚRÁJA

5.6.1 Az óvoda dolgozói:

- a nevelőtestület – óvodapedagógusok, fejlesztő szakemberek (pszichológus, gyógypedagógusok), pedagógiai asszisztensek, gyógypedagógiai asszisztens,
- a dajkák közössége,
- a szakmai munkaközösség,
- a vezetői team,
- az óvodatitkár,
- a kertész-karbantartó.

5.6.2 A nevelőtestület

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről alapján meghatározott jogosítványokkal rendelkező testület, amely a nevelési intézmény pedagógusainak közössége, nevelési kérdésekben az intézmény legfontosabb tanácskozó és határozathozó szerve.

Tagjai: az óvoda valamennyi pedagógusa, pedagógiai és gyógypedagógiai asszisztense, valamint a nevelési munkát közvetlenül segítő felsőfokú végzettségű alkalmazottja.

Feladatai és jogai: legfontosabb feladata a pedagógiai program megalkotása és eredményes megvalósítása.

5.6.3 A dajkák közössége

Elkülönült feladatkörük alapján szervezeti egységnek nem minősülő közösséget alkotnak. Feladataikat az ÁNTSZ előírásainak megfelelően végzik.

Az óvodavezető megbízása alapján lehetnek

- csoportos dajkák
- konyhas dajkák
- takarítós dajkák

5.6.4 A szakmai munkaközösség

Az óvoda pedagógusai – elkülönült szervezeti egységnek nem minősülő – szakmai munkaközösségeket hozhatnak létre.

A munkaközösség szakmai, módszertani kérdésekben segítséget adhat az óvodában folyó nevelőmunka tervezéséhez, megvalósításához, ellenőrzéséhez.

Tagjai: az óvoda óvodapedagógusai, akik a munkaközösség irányítására, koordinálására munkaközösség-vezetőt választanak.

A munkaközösség-vezetőket az óvodavezető bízza meg a feladatok ellátására.

Feladata:

- házi bemutatók szervezése,
- a munkaközösség témájában a tervező, elemző, értékelő tevékenységben való részvétel,
- kutatások, kísérletek segítése, megvalósítása, értékelése,
- a pályakezdő fiatalok támogatása.

5.6.5 Az óvodatitkár és a kertész-karbantartó

Az óvodatitkár (ügyintéző) és a kertész-karbantartó a nevelőtestülettől és a dajkák közösségétől elkülönült feladattal rendelkező közalkalmazott, akiknek feladatuk elsősorban az óvoda rendeltetészerű működéséhez szolgáló feltételek biztosítása (funkcionális munkakörök).

5.6.6 A vezetői team

Tagjai:

- az intézményvezető
- a tagintézmény vezető
- a vezetőhelyettesek.

A vezetői team feladatai:

- az információk gyűjtése és továbbadása,
- a tényleges döntések előkészítése,
- a vezetői funkciók gyakorlása: tervezés, szervezés, koordinálás, irányítás, ellenőrzés.

5.7 AZ ÓVODAI NEVELÉS TERVEZÉSE

Az óvodai nevelés szakmai tervezése a csoportnaplóban történik. A tervezés alapját az adott nevelési év csoportösszetétele adja.

A csoportnapló tartalma

- névsor, gyermekek jele
- születésnapok
- csoportösszetétel
- napirend

A folyamatos és rugalmas napirend biztosítja a gyermekek egészséges fejlődését, érzelmi biztonságot teremt a gyermekek számára.

A különböző játékos tevékenységek között megfelelő belső arányokat kell kialakítani.

A napirendnek megfelelő időt kell biztosítani arra, hogy a gyermekek kijátszhassák magukat és minden tevékenységüket elvégezhessék.

A napirendnek jelölnie kell:

- a játékidőt, melyben a pedagógus által kezdeményezett tevékenységek is megvalósulnak
- a gondozási teendőket,
- az étkezésre szánt időt,
- a gyermekek rendszeres mozgáslehetőségét,
- a levegőzést,
- a délutáni pihenést.
- szülői értekezletek ideje és tartalma
- **fogadóórák ideje és tartalma**
- **vezetői ellenőrzések, látogatások ideje és tartalma**
- **beszoktatási terv**, amely tartalmazza:
 - az új gyermekek óvodai közösségbe való beilleszkedésének tervét az óvodai élet minden területén (gondozás, játék, munka, közösségi nevelés),
- **nevelési terv**, amely tartalmazza:
 - az egészséges életmód alakításának tervét,
 - az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztésének tervét,
 - az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításának tervét
 - kiemelt feladatok (környezet, mozgás, anyanyelv) megvalósításának tervét
 - az integráció, a differenciálás megvalósításának tervét
 - a játék fejlesztésének tervét,
 - a munka jellegű tevékenységek, a hozzá kapcsolódó tevékenységek kialakításának tervét,
 - a tevékenységekben megvalósuló tanulás lehetőségeinek tervét,
 - az e területekhez kapcsolódó alapvető szokásokat, szabályokat, a gyermekek képességeinek fejlesztési tervét, illetve a kapcsolódó feltételrendszer fejlesztésének ütemezését.
- **tanulási terv**, projekt terv

Projekt: témaegységet, élményegységet jelent.

A projektorientált tervezés során munkánkat hosszabb időre tervezzük. Tervező munkánk fontos jellemzője, hogy a természet változásaira, jeles napokra, ünnepekre, hagyományokra, a közvetlen környezet eseményeire épül. Mindehhez különböző tevékenységeket, élményszerzési lehetőségeket tervezünk, ehhez kapcsoljuk a beszélgetés témáját, a játék, a munka lehetőségeit és a felkínált ismeretanyagot is.

Az általunk elkészített terv csak keret, amely nap mint nap kiegészül a gyermekek ötleteivel, érdeklődésével, kéréseivel. A tanulást mindig úgy tervezzük, hogy a gyermekek játéknak éljék meg minden pillanatát, ugyanakkor új tapasztalatokhoz jussanak. Arra törekszünk, hogy minden nap maximálisan kihasználjuk a komplexitás lehetőségeit, és párhuzamos tevékenységeket biztosítsunk óvodásaink számára.

Így a projektorientált tervezéssel lehetőséget biztosítunk:

- az egyéni megközelítési módra,
- együttműködésre a gyermek, a pedagógus és a család között,
- valóságos élmények, tapasztalatok, ismeretek összegyűjtésére, ezek szintetizálására,

- a családok által nyújtott aktuális lehetőségek kihasználására.
- Feljegyzés a csoport életéről, megvalósult tevékenységek, projektek heti bontásban kitérve a differenciálásra életkori és fejlettségi szint szerint. SNI-s gyermekekre vonatkozóan a tevékenységek külön is megjelennek.
- **A csoport programjai**
- **Félévi értékelés a nevelési tervre reflektálva (szempontok a nevelési tervnél felsoroltak alapján)**
- **Év végi értékelés a nevelési tervre reflektálva (szempontok a nevelési tervnél felsoroltak alapján)**
- **A gyermekek egyéni fejlődésének dokumentálása**

A gyermekek megismerését, fejlesztését különböző dokumentumok szolgálják, amelyeket az óvodapedagógusok készítenek el, s a csoportnapló mellékletében rögzítenek.

Módszer: megfigyelés

Célja, hogy az óvodapedagógusok tudják, melyik gyermeket mely területen és milyen módon kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. A különböző részképességeket táblázatban egy egységes jelölési rendszerrel rögzítik. Minden gyermek esetén (SNI és BTMN-s gyermeknél is) meghatározzák az erősségeket és fejlesztendő területeket, javaslatokat fogalmazznak meg a következő időszakra vonatkozóan.

A gyermek óvodába kerülésekor a szülő az óvoda által kiadott adatlapot és anamnézist tölt ki a gyermekről, rendkívüli eseményről feljegyzést készítünk. A szülő a saját gyermeke fejlődéséről az óvodapedagógus segítségével, e dokumentum megtekintése során értesülhet novemberben és májusban. A megtekintés időpontjának lehetőségeiről a szülőt a pedagógus értesíti, megvalósulását mindkét fél aláírásával realizálják adott időszakban.

5.8 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

5.8.1 Az óvoda és a család

Óvodánk a családdal együtt és azt kiegészítve neveli és fejleszti az óvodás gyermekeket.

Célunk: A partnerközpontú működés, a szülői igények folyamatos felmérése, a gyermekek jogainak, szükségleteinek, életkori sajátosságainak megfelelő szülői igények figyelembevétele.

Az óvodába járás előtt a családdal való kapcsolattartási lehetőségeink

- játszó délelőtt, nyitott óvodanap, ovi-vár-ó, ötórás tea szervezése a lakótelepen élő gyermekes családok, leendő óvodásaink számára,
- óvodai előjegyzés alkalmával csoportbeli elhelyezésére vonatkozó szülői igények felmérése,
- ismerkedési délelőtt/délután tartása, ahol a gyermekek találkoznak leendő óvodapedagógusukkal, dajkájukkal és leendő csoporttársaikkal, a szülők jelenlétükkel segíthetik a gyermekek beilleszkedését közösségünkbe,
- szülői értekezlet tartása az új gyermekek szüleinek, ahol a szülők az óvoda programjával és házi rendjével ismerkedhetnek meg.

Az óvodai évek alatt:

Az óvoda kapcsolatrendszerének alapja a nyitottság. Óvodánk egész évben nyitott a szülők előtt, a nevelési folyamat megismerhető, megtekinthető a délelőtti és délutáni tevékenység. Szülői értekezlet nevelési évenként három alkalommal kerül megrendezésre, fogadóórára igény szerint

kerül sor a pedagógus és a szülő által megbeszélte időpontban. Játszódelutánok alkalmával erősítjük a család-óvoda összhangját, kapcsolatát. A szülőkkel közösen tervezzük, szervezzük a gyermekek kirándulásait, programjait. Az Almáskert és Gázgyár óvodában Szülők Közössége, a Csicsergő Óvodában Óvodaszék működik.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A beszoktatás – csoportra való ráhangolódás segítése – befogadás

Az óvodával való ismerkedés már a felvétel előtti hónapokban megkezdődhet, több alkalommal is ellátogathat a gyermek az óvodába, ahol megismerheti a személyi és tárgyi környezetet, a leendő óvó nénijét, dajkáját, a csoportszobáját, az udvart.

Az augusztusi ismerkedési délelőttön a leendő csoporttársaikkal is ismerkedhetnek, barátkozhatnak a gyermekek.

A kisgyermek akkor óvodaérett, ha:

- szobatiszta,
- képes szükségleteit jelezni környezetének,
- képes szülei nélkül néhány órát eltölteni, mert rendelkezik ennek belső feltételeivel,
- kialakult az én-tudata, tudja, hogy lénye elkülönül az őt körülvevő világtól,
- rendelkezik egy szilárd belső képzetel a szeretett személyekről, így fantáziája segítségével bármikor elő tudja hívni, saját megnyugtatóására édesanyja, édesapja arcát.

A beszoktatás rugalmasan, a gyermekek igényeihez igazodva történik. Fontos a szülők megnyugtatóása, a család életében bekövetkezett változásokhoz való alkalmazkodásuk segítése.

A beszoktatás időszaka alapvetően meghatározza a későbbi gyermek-óvodapedagógus, szülő-óvodapedagógus kapcsolatát.

A beszoktatás (a csoportra való ráhangolódás) alapelve, hogy a kisgyermek igényeit figyelembe véve egyénre szabottan szervezzük. Lehetőséget biztosítunk a Szülős beszoktatásra, félnapos, illetve fokozatos óvodában tartózkodásra is. A beszoktatás (folyamat) türelmet igényel szülőktől, óvodapedagógusoktól egyaránt. **A fokozatosság elvét** feltétlenül be kell tartanunk.

A beszoktatás alapja a kölcsönös bizalom, a szeretet és az elfogadás.

5.8.2 Az óvoda rendszeres kapcsolatai

- egyes kiemelt intézményekkel, szervekkel:
 - a fenntartóval,
 - Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Óbudai Tankerülettel,
 - más oktatási intézményekkel, referencia intézményekkel, „jó gyakorlat” -t átvett óvodákkal,
 - az intézményt támogató szervezetekkel;
 - Pedagógiai Oktatási Központ (POK)
- pedagógiai szakszolgálatokkal,
- pedagógiai szakmai szolgáltatókkal,
- a gyermekjóléti szolgálattal;
- az egészségügyi szolgáltatóval;

- egyéb közösségekkel:
 - az intézménnyel jogviszonyban állók hozzátartozóival,
 - a település egyéb lakosaival
 - civil szervezetekkel.

5.8.3 Az óvoda kapcsolattartásának formái

- Az óvoda és a bölcsőde:
 - a gyermekfelvétel egyeztetése a bölcsőde vezetőjével.
- Az óvoda és az iskola:
 - a nagycsoportosok iskolai látogatása,
 - a tanító meghívása az iskolába készülő nagyokhoz,
 - közös kulturális programok.
- A pedagógiai szakszolgálatok óbudai intézményeinek feladatai:
 - szakvélemény készít az iskolakezdéshez
 - segítséget nyújt a gyermekek óvodai neveléséhez, ha azt a gyermek egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, fejlődésének üteme indokolja.
 - a gyermekek fejlettségével, személyiségével, magatartásával összefüggő szakvéleményt állít ki
 - eseteként a gyerekek a Szakszolgálatnál történő fejlesztését, foglalkozását biztosítja
- Szakértői bizottságok a sajátos nevelési igényű gyerekekkel végzett feladatai:
 - a vizsgálatok kérelme,
 - a szakértői véleménnyel felvett óvodás szakvéleménye szerinti kapcsolatfelvétel kezdeményezése
 - a szakértői véleményben rögzített kontroll vizsgálatok határidő szerinti kérelme,
 - a gyermek érdekében szükségesnek ítélt vizsgálatok kezdeményezése, kérelme.
- Az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
 - Az integrált nevelés megvalósításában közreműködő gyógypedagógussal folyamatos kapcsolattartás,
 - az utazó logopédussal folyamatos kapcsolattartás.
- Pedagógiai Oktatási Központ
 - Kapcsolattartás az intézmény oktatási- nevelési rendszerének fejlesztése, a hatékonyság növelése érdekében
- Gyermekjóléti szolgálat óbudai intézménye
 - Kapcsolattartás a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszűnése érdekében
- Egészségügyi szolgáltatók
 - Az intézmény a gyermek mindennapos, rendszeres egészségügyi felügyeletét szolgáltatási szerződés alapján oldja meg

6 AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- a gyermek egész személyiségének fejlesztése,
- az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program,
- az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, valamint a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

6.1 A GYERMEKI SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉSE

A személyiségfejlődés segítésének két fő iránya az érzelmi és az értelmi nevelés.

A személyiségfejlődés folyamatának két fontos mozzanata a perszonalizáció, amely során az egyéniség formálódása és kialakulása az idegrendszer öröklött adottságai és a környezeti tényezők együttes hatásaként jelentkezik, így hozva létre a sajátos, egyedi, csak magára jellemző személyiséget, és a szocializáció, melynek során az egyén beilleszkedik a körülötte élő kisebb, nagyobb közösségekbe, elfogadva és átvéve annak szokásait, szabályait, normáit és értékrendjét. Ez a folyamat végig kíséri egész életünket.

Célunk:

A sokoldalú, harmonikus fejlesztés, a gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a különleges gondozást igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek ellátását is.

A testi, értelmi, szociális és érzelmi fejlődés segítése.

Feladatunk:

- **A személyiségfejlődés segítésének során**
 - mozgás, beszéd fejlesztése,
 - képességek, készségek fejlesztése,
 - érzékelés, észlelés fejlesztése,
 - figyelem fejlesztése,
 - képzelet fejlesztése,
 - emlékezet fejlesztése,
 - gondolkodás fejlesztése.
- **A differenciált fejlesztés során**
 - felzárkóztatás,
 - tehetséggondozás,
 - beilleszkedési, magatartási zavarok enyhítése,
 - sajátos nevelést igénylő gyermekek fejlesztése, s a többi gyermek elfogadóvá nevelése,
 - szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése,
 - a még egy évig óvodában maradó tanköteles gyermekek intenzív fejlesztése.

6.2 AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

6.2.1 Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése óvodáskorban kiemelt jelentőségű. Az egészség szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget, harmóniát jelent.

Célunk:

Az óvodáskorú gyermekek egészséges életmódra nevelése és az egészséges életvitel igényének kialakítása testi és lelki fejlődésük segítségével; a pszichoszomatikus, a mentális és szociális elégedettség, a harmónia biztosítása.

Feladatunk:

A gyermek testi és lelki fejlődésének elősegítése érdekében, hogy fejlesszük az egészséget támogató ismereteket és készségeket, valamint biztosítjuk ennek feltételeit a mindennapokban.

- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása; a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a gyermek gondozása, testi szükségletek kielégítés – higiéniai szokások kialakítása,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a prevenció és korrekció: a megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Fontos:

- a megfelelő tárgyi környezet kialakítása, amely magába foglalja az óvoda közvetlen környezetét, udvarát, helyiségeit, a csoportszobákat és mindezek berendezéseit,
- az egységes nevelőtestület és dajkai közösség kialakítása,
- a szülővel való jó kapcsolat fenntartása,
- a gyermekek számára a derűs, nyugodt légkör, a helyes napirend, a megfelelő szokásrend alakítása,
- a hagyományok ápolása,
- azon igény megalapozása, hogy mindezeket a gyermekekkel együtt megóvjuk, gondozzuk.

6.2.1.1 Az udvar

Mind három óvodánkban közlekedési ártalmaktól mentes környezetben helyezkedik el.

Rendelkezik burkolt és füvesített területtel, virágoskerttel és veteményeskerttel is.

A gyerekek egészségvédelme szempontjából megfelelő mennyiségű árnyékos és napos terület biztosított. Kedvező időjárás esetén (erős szélről mentes, -10 C° feletti hőmérséklet) az óvodások

élete rendszeresen és hosszantartóan az udvaron folyik (az ebédelés és a pihenés kivételével) télen minimum 1 óra, nyáron 6–7 óra.

A gyerekek mozgását, edzését a beépített, illetve kihordott játékeszközök, tárgyak szolgálják. A csoportoknak saját udvarrészük van, ugyanakkor a gyermekek testvéreikkel, barátaikkal együtt játszhatnak, biztosítva van az átjárhatóság.

Az udvaron folyamatosan biztosítjuk a gyerekek számára az ivóvizet. Nyáron zuhanyzás, páraikapu használata teszi kellemesebbé az udvari életet.

6.2.1.2 A csoportszobák

A csoportszobák 50m² alapterületűek, melyek maximum 25 gyermek számára biztosítják a fejlődéshez szükséges mozgásteret. A berendezési tárgyak megfelelnek az óvodáskorú gyermekek testméreteinek és tevékenységigényének, étkezésre is alkalmasak a gyermekasztalok és -székek. A csoportszobák előterei (20m²) játéktérként, tornatérként (Csicsergő Tagóvoda) funkcionálnak. Öltözők, mosdók a gyerekek testméreteinek, szükségleteinek megfelelőek. A mesterséges megvilágítás a mennyezetről biztosított, az ablakok méretei elegendőek a természetes fény s a szellőztetés biztosítására. A falak világos pasztellszínűre festettek. A helyiségek bútorzata, eszközei könnyen tisztíthatóak.

6.2.1.3 A gyermekek gondozása, szükségleteinek kielégítése, higiéniai szokások alakítása

A napi életritmus, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenység visszahat az életfolyamatokra, az egészséges testi-szellemi fejlődés feltétele. A napirend rugalmas, állandó mozzanataival fokozza a gyermek biztonságérzetét.

A gondozás a személyi és környezethigiénét, valamint a pszichohigiénét is jelenti. Magába foglalja a gyermekek életkori, fejlődéstani adottságaiból adódó szükségleteinek kielégítését, a megfelelő egészségnevelési szokások kialakításával (testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés, alvás).

A higiéniai szokások célja az egészségnevelés. Stabil szokásrendszert vezetünk be a tisztaságigény kialakítása érdekében. Biztosítjuk az intimitást a mosdó, illetve a WC használatakor.

6.2.1.4 Az egészségvédelem

A gyermekek egyéni fejlettségének, aktuális testi és lelki állapotának, esetleges fejlődési rendellenességének figyelembevételével törekszünk egészségük megőrzésére, az egészségre ártalmas körülmények kiküszöbölésére. Ha a gyermek beteg azonnal tájékoztatnunk kell a szülőket az esetleges eltérő reakciókról, tünetekről, amelyet a gyermekén észleltünk. Addig is a gyermeknek éreznie kell fokozott gondoskodásunkat, törődésünket, míg szülei a megfelelő szakorvoshoz nem tudnak fordulni gyógyulása érdekében.

A betegségből visszatérő gyermekek egészségének visszaállítására fokozatos terhelés mellett kell ügyelnünk.

Ügyelnünk kell a balesetek megelőzésére a gyermekek egészségének megőrzése érdekében.

Meg kell tanítanunk a gyermekeket arra, hogy az eszközöket rendeltetésszerűen használják.

6.2.1.5 Az edzés

Testi képességek fejlesztése – állóképesség, ügyesség, kitartás, erőnlét – az életkornak megfelelő nevelési feladatok alkalmazásával történik, a mindennapi mozgások lehetőségével és a heti testnevelési foglalkozásokon.

A szervezet ellenállóképességét növeli, ha minél több időt tölt a gyermek a szabadban, jó levegőn.

Ehhez az egész nap folyamán testnevelést segítő, biztonságos torna- és játékeszközöket használunk az udvaron és a csoportszobában egyaránt.

Légfürdő: levegőztetés a hőmérsékletnek megfelelő öltözetben. Minden évszakban megfelelő mozgásos, játékos tevékenység szervezése szabadban, jó levegőn.

Edzés vízzel: főleg nyáron, zuhanyozás az udvaron.

Napfürdő: fokozatos szoktatással. Az erős napsugárzástól napernyőkkel, napvitorlával, árnyékot adó fákkal, fényvédő krém, napvédő sapka használatával védjük a gyermekeket.

Mindenfajta edzésnél figyelembe kell vennünk a gyermekek közötti egyéni különbségeket is, valamint adott egészségi állapotukat.

6.2.1.6 Az egészséges életvitel igényének alakítása

Az emberek jelenlegi és jövőbeli egészségi állapotát jelentősen befolyásolja életmódjuk. Az óvodában az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével és az ezekhez kapcsolódó szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei.

6.2.1.7 Az étkezés

Az óvodában háromszori étkezést – tízórait, ebédet és uzsonnát biztosítunk a gyermekek számára. Különösen nagy hangsúlyt fektetünk a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsír tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére. Ügyelünk arra, hogy a gyermekek a nap bármely szakában megfelelő folyadékmennyiséghez jussanak, folyadékszükségletüket bármikor kielégíthessék.

Óvodánkban a reggelizést folyamatosan 8–9.30-ig biztosítjuk gyermekeink számára.

6.2.1.8 A testápolás

Tisztaságigény kialakítása érdekében az életkornak megfelelő segítséget nyújtjuk.

Kialakítjuk, mélyítjük és rögzítjük a személyes higiénés szokásokat.

6.2.1.9 Az öltözködés

Helyes sorrendben, az alkalomnak és a hőmérsékletnek megfelelő ruhaneműket fokozatosan, egyre önállóbban tudják a gyermekek le-, illetve felvenni.

6.2.1.10 A mozgás

Feladatunk a gyermekek életkori sajátosságának megfelelő mindennapi mozgásigény kielégítése, mozgáskoordináció fejlesztése. Ennek érdekében változatos mozgásformák biztosítása, a csoportszobában, a tornateremben (tornaszobában) és az udvaron egyaránt.

6.2.1.11 A pihenés – alvás

Az egyes életkorokban szükséges alvásigény kielégítésének biztosítása a család és az óvoda közös feladata. Az óvodában lehetőséget biztosítunk erre az ebéd utáni órákban, a zavaró körülmények kiszűrésével, nyugodt légkör megteremtésével, friss levegő biztosításával.

6.2.2 Egészségfejlesztési és egészségvédelmi program

Céljaink:

- A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a tanulási eredményesség és a társas készségek fejlesztése,
- valamint a lemorzsolódás csökkentése.

Feladataink, hogy játékos módszerekkel megtanítsuk a gyerekeket:

- önmaguk és mások szeretetére, megbecsülésére,
- megfelelő önismeretre és tűrőképességre,
- az egészség és az élet kiemelt értékelésére,
- a nehézségek és problémák természetes megoldására.

Módszerek:

- lehetőségekhez mérten kizárjuk a gyerekek életéből a káros hatásokat

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

- dohányzás megelőzését szolgáló tevékenységek

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, képkivágások gyűjtésével, diafilm-vetítéssel stb. párhuzamosan. Alapelv: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás.

- lelki egészséget fejlesztő tevékenységek, művészetek alkalmazása

A kreatív folyamatok, a különböző kifejezőmódok segítik a pozitív és negatív érzelmek kivetését, a mindennapi élmények feldolgozását, a feszültségek oldását a zene, az alkotás, a dramatizálás, a bábozás eszközeivel. Hozzásegít az önismerethez, a lelki egyensúly megteremtéséhez.

- zajvédelem

A nevelési-oktatási intézményben azokon a gyermekek, tanulók részvételével zajló elektroakusztikus hangosítású rendezvényeken, ahol a) 0–6 év közötti gyermekek, tanulók vesznek részt, a hangnyomásszint nem haladhatja meg az Laeq M30 75 dB értéket.

- balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv- és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozások, kirándulások stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma meghatározása, ismertetése.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a balesetmegelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

6.2.3 Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre

- a gyermekek megtanulják az alapvető higiénés szokásokat,
- a gyermekekben kialakul az egészséges életvitel igénye és annak szokásai,
- a gyermekek napi rendszerességgel részt vesznek a mozgásfejlesztő tevékenységben, fogyasztanak zöldséget, gyümölcsöt, tejterméket,
- a gyermekek önállóan végzik a napi testápolás mozzanatait, igényük van maguk és tisztálkodási eszközeik rendben tartására és rendeltetésszerű használatára,
- a gyermekek önmaguk is képesek a mindennapi szükségleteiket életkoruknak megfelelően önállóan kielégíteni,
- kulturáltan, helyes evőeszköz-használattal és egészséges testtartással étkeznek,

- igényük van saját ruhaneműik rendben tartására, tudnak kötni, kapcsolni, gombolni, fűzni,
- ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.

6.3 AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS, VALAMINT A SZOCIALIZÁCIÓ BIZTOSÍTÁSA AZ ÓVODÁBAN

6.3.1 6.3.1 Az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és a szocializáció biztosításának összefüggései

Az óvodás gyermek érzelmek vezérelt, azaz válaszreakciója annak függvénye, hogy milyen hatással (pozitív vagy negatív) van rá egy adott helyzet, szituáció.

Egy óvodás gyermek számára ezek a tapasztalatok rengeteg információt jelentenek, és ezzel együtt változatos és szélsőséges érzelmeket rejtenek számukra. Magatartása, megnyilvánulásai, reakciói annak a folyamatnak a része, illetve eredménye, melynek során ezeket ő feldolgozza, valamint adott eseményeket, jelenségeket elfogadhatóvá, érthetővé alakítja saját maga részére. Az óvodás gyermek személyisége szélsőséges: a felnőtt elismertségéért, szeretetéért igyekszik mindent megtenni, de mindeközben dacos, ellenkező viselkedésével a határokat keresi, kutatja. Az említett folyamatokhoz kapcsolódó, felnőttek részéről érkező visszacsatolás alakítja a gyermek erkölcsiségét, azaz adott megnyilvánulás helyes vagy helytelen voltát.

A közösségekbe, csoportokba élő gyerekek nem elszigetelve vannak, hanem társaikkal együtt. Minden egyes óvodás más és más, eltérő tulajdonságokkal, személyiséggel rendelkezik. Eltérő fejlettség mutatkozik az értelmi, érzelmi, fizikális, illetve szociális fejlettség terén. Továbbá ebből adódóan a korábban vázolt folyamatok másképp zajlanak le minden gyermekben, ami eltérő megnyilvánulásaikban, viselkedésükben is megmutatkozik.

Az egyének közösségbe való beilleszkedése az érzelmek önszabályozása, az alkalmazkodás, a kompromisszumkészség és elfogadás kialakulása, a konfliktuskezelés fokozatos elsajátítása lévén megy végbe. Ennek pozitív irányú alakulása elsősorban a pedagógus személyétől, a csoportban kialakított szokásrendszerrel, biztonságos és nyugodt légkör megteremtésétől függ.

A folyamatos és kölcsönös interakció a kapcsolatok minden szintjén alakítja a gyermek érzelmi és erkölcsi fejlődését, közösségi életbe való beilleszkedését, szocializációját.

6.3.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja

- A gyermek személyiségének sokoldalú és harmonikus fejlesztése, reális énképének, éntudatának alakítása.
- Olyan szokás- és normarendszer kialakítása, amivel elősegítjük, hogy minden gyermek képességeihez, illetve lehetőségeihez mértelen elsajátítsa az együttélés szabályait.
- Egyénre szabott megoldási stratégiák nyújtása, melyek lehetővé teszik az érzelmek önszabályozását, és ezzel együtt a közösség többi tagjának elfogadását. Minden óvodás az egyéni képességeihez mértelen egy toleráns, együttműködő, másra is figyelő, alkalmazkodni képes gyermekké váljon.
- Önállóvá váljon, a felmerülő szituációkban többnyire a helyes megoldást választva cselekedjen.

- Helyezze el magát a közösségben, tudja, mire képes ő, és mire képesek társai, és evvel párhuzamosan kialakuljon egy ösztönös másokat támogató magatartás. Legyen kíváncsi, érdeklődő az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet iránt, mely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja. Induljon el egy környezetbarát magatartásforma, ami lehetőség szerint pozitív, építő természetű.

Sajátos nevelési igényű gyermek esetében legfontosabb az önállóság, valamint a képességeihez igazodó, hétköznapi normákhoz, szabályokhoz való igazodás igényének megjelenése. Minden téren a saját magához képest való pozitív irányú fejlődés a cél.

A saját – az integrált nevelést elfogadó – hozzáállásunk mellett a gyermeki és szülői közösségekben is szorgalmazzuk a sajátos nevelést igénylő gyermekek jelenlétének elfogadását.

6.3.3 Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feltételei

- Elfogadó, toleráns, gyermekekkel együttműködni tudó, megértő, önzetlen **pedagógus és pedagógust segítő alkalmazott**, aki evvel együtt határozott és rugalmas következetességre képes, folyamatosan növeli azon eszköztárát, mely segíti a gyermek érzelmi intelligenciájának fejlődését, és amely támogatja a gyermek érzelmeinek önszabályozását.
- **A gyermek**, aki alapvetően pozitívan viszonyul a környezetéhez, fokozatosan közeledik az őt körülvevő felnőttekhez, valamint folyamatos fejlődés tapasztalható az önállóság és alkalmazkodás terén.
- Szükség esetén – kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél, sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, magatartási, tanulási zavarral, valamint egyes részfunkciók zavarával küzdő gyermekeknél – **a gyógypedagógiai asszisztens, gyógypedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus** jelenléte.
- Jó **csoportlégtör**, melyben a sokszínű tevékenységekkel és a közös élményekkel segítik a csoportkohézió erősödését.

6.3.4 Az óvodapedagógus és a pedagógust segítő alkalmazottak feladatai a célok megvalósításának érdekében

- családias, bizalomra épülő, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör kialakítása;
- az óvoda dolgozóinak mintaértékű, példamutató magatartása;
- a csoportban legfontosabb a gyermekek fizikális, szociális, érzelmi szükségleteinek figyelembevétele a mindenkorai lehetőségek figyelembevételével;
- az egyéni igények és közösségi érdekek folyamatos összehangolása;
- az óvodába érkező gyermekek fogadása a csoportban, érzelmi, szociális, fizikai szükségleteinek maximális kielégítése, közösségre való ráhangolódás támogatása;
- a csoportban lévő egyének képességeihez, szükségleteihez igazodó szokás- és normarendszer alakítása, és szükség szerű változtatása a helyzetekhez, szituációkhoz igazodva;
- önállóságra való ösztönzés;
- a csoportban fellelhető kapcsolatok folyamatos építése gyerek-gyerek, gyerek-felnőtt, felnőtt-felnőtt viszonylatban;
- „mit lehet és mit nem” határok rugalmas kezelése, alakítása a hétköznapi életben a személyiség és kapcsolatok minden szintjén a fokozatosságra tekintettel, a képességek, egyéni sajátosságok figyelembevételével;

- a csoport minden tagjának az érzelmi intelligenciájának fejlesztése, érzelmek kihangosítása, felismerése, szabályozása és kezelése;
- konfliktusmegoldó és feszültségoldó képességek fejlesztése, az előre belátható és váratlan helyzetek kezelése, kudarcűrő képesség fokozatos erősítése;
- a gyermek önbizalmának erősítése, nyitottságra, mások személyiségének elfogadására való ösztönzés;
- társak és felnőttek kezdeményezésinek, ötleteinek befogadására nevelés;
- különbségek, eltérő megnyilvánulások, reakciók, átlagtól eltérő magatartásformák helyén való kezelése;
- minden gyermek erősségének megkeresése, kihangosítása; a gyengeségek felismerése, fejlesztése;
- a játék, tanulás és munka jellegű tevékenységek komplex megvalósítása;
- saját és a gyermek kommunikációs technikáinak fejlesztése, folyamatos alakítása.

Erre lehetőséget adnak:

- a csoportban való folyamatos fizikai és pszichés jelenlét;
- a gyermekcsoporttal való együtt mozgás;
- a rugalmasan alakítható napirend, szokások;
- a gyerekek szabad játéka, annak követése;
- közös élmények, csoportos tevékenységek, hagyományok;
- a gyerekekkel való kétszemélyes, mikro- és teljes csoporttal való kezdeményezések, beszélgetések;
- óvodai hagyományokra épülő ünnepek, jeles zöld napok;
- kommunikációs helyzetek, szituációk;
- a hétköznapiakban aktuálisan előkerülő nehézségek;
- a gyermek aktuális érdeklődése, hangulata, élményei;
- a gyermek meghallgatása, véleménye és gondolata az aktuális eseményekkel, nehézségekkel kapcsolatban;
- a gyermek ötletei, javaslatai, önálló kreatív megoldásai a mindennapokban;
- a csoportban megvalósuló közös tervek.

6.3.5 Értékelés és jutalmazás, mint a megvalósítás egy eszköze

Cél: A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív megerősítés biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai: Az értékelést fontos személyiség és közösségalkotó tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat. A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekekenként vezetett személyiséglapon, megfigyeléseik alapján.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmazunk.

6.3.6 Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre:

- szeretnek óvodába járni;
- nyíltak, nyitottak, őszinték önmagukkal, társaikkal és a felnőttekkel szemben;
- önmagukról reális énkép alakul ki, megfelelő önbizalmuk van, ismerik saját képességeiket;
- képesek alkalmazkodni ismert és váratlan helyzetekhez;
- segítőkészek társaikkal és a felnőttekkel szemben egyaránt;
- konfliktushelyzetekben képesek társaikkal megegyezni;
- megtanulják elfogadni a különbözőségeket;
- szociálisan érettek az iskolába lépésre.

6.4 AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS

6.4.1 Cél

Az értelmi képességek – érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, kreativitás – fejlesztése, mely minden esetben együtt jár az anyanyelvi neveléssel.

A fejlesztés mindig a gyermekhez, képességeihez, egyéni sajátosságaihoz igazodik. A gyermek az óvodai évek alatt megtanulja észlelni a maga körül lévő világot, érzékeli a környezetében bekövetkező változásokat, nem odaillő elemeket. Meg tudja fogalmazni ezeket helyes nyelvi elemek alkalmazásával, egyre összetettebb, árnyaltabb formában. Emlékszik az átélt élményekre, előkerülő fogalmakra, megjegyzi és átadja, mi fog történni a közeljövőben. Megtanulja felidézni, elmondani emlékeit adott témával kapcsolatban. Evvel párhuzamosan véleményét, gondolatát közli, megosztja társaival és a felnőttekkel.

A képzelet egy ideig azt a célt szolgálja, hogy az általa nem értett információt kiegészítse, illetve a hallott szöveget egy belső kép alkotó funkcióval megjelenítse. Nagy szerepe van a feszültségoldásban, ami során elfogadhatóvá teszi a negatív vagy pozitív érzelmet. Későbbiekben kialakul a képzelet és kreativitás kapcsolata is. A kreativitás a problémamegoldó képesség alapját képezi. Gondolkodás, a kognitív szféra fejlesztésének célja a látott és hallott információk megértése, logikus felfogása, evvel együtt a logikátlanság felfedezése.

Értelmi képességgel kapcsolatban cél a figyelem kialakulása, mikor a gyermek képes a szükséges ideig a figyelmét fenntartani, összpontosítani úgy, hogy az nem terelődik el a környezet felől érkező ingerek hatására.

6.4.2 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés feltétele

- Érdeklődő, nyitott, jó kommunikációs készségekkel rendelkező **pedagógus**, aki képes a folyamatos tanulásra, igényli a tudást, és ezeket a megfelelő módszertani bázisával képes átadni, közvetíteni a gyermekcsoport számára. Választékos szókinccsel, helyes mondatszerkesztéssel, tiszta kiejtéssel példát nyújt a gyermekeknek.
- Környezete iránt érdeklődő, kíváncsi **gyermek**, aki nyitott a körülötte történő eseményekre, szívesen beszélget, kommunikál a társaival és felnőttekkel.
- Szükség esetén, ha a gyermek tanulási vagy érzelmi nehézségekkel küzd, szorong, gátlásos a megfelelő **fejlesztő szakember** jelenléte nélkülözhetetlen. Ő az, aki támogatja a gyermeket, illetve segíti a pedagógus munkáját a mindennapokban.

6.4.3 Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés céljának megvalósítása érdekében

- az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció formáinak alakítása, a beszédkedv fenntartása, a gyermekek meghallgatása, a gyermeki kérdések megválaszolása;
- a gyermek ösztönzése a gondolatainak, véleményének megfogalmazására, melyhez oldott légkörre, bizalomra épülő kapcsolatra van szükség;
- ösztönözni a gyermeket, hogy helyzethez, témához igazodó adekvát kérdéseket és válaszokat fogalmazzon meg;
- a kommunikációs helyzetek kihasználása az egész nap folyamán;
- szókincsbővítés, összetett mondatokban való beszéd fejlesztése, nyelvi elemek helyes használatának gyakorlása, megfelelő hangsúly és beszédtempó alakítása;
- anyanyelvi, kommunikációs játék szervezése naponta;
- építsen a spontán tapasztalatokra, ismeretekre a különböző tevékenységek során, olyan élményekhez juttassa a gyermekeket, melyek lehetővé teszik, hogy a meglévő ismereteik rendeződjenek, mélyüljenek illetve új tapasztalatok, ismeretek birtokába jussanak;
- sokoldalú érzékszervi tapasztalatszerzés biztosítása, melyek hatására kérdések fogalmazódnak meg benne, ami további érdeklődésre sarkallja;
- a megszerzett ismeretek gyakorlatban való alkalmazása a játékban és a mindennapi feladatok elvégzése során,
- kísérje kiemelt figyelemmel a különböző kultúrából érkező gyermekek nyelvi fejlettségét, kognitív fejlődését;
- alakítson ki pozitív viszonyt a gyermekben mind a beszédhelyzetekre vonatkozóan, mind a tapasztalatszerzés, élmények befogadásával kapcsolatban;
- feladattudat és szabálytudat folyamatos fejlesztése, alakítása.

További feladatok:

- érzékelés, észlelés finomítása, pontosítása,
- a figyelem fejlesztése az önkéntességtől a szándékos figyelem kialakulásáig,
- az önkéntelen rövid idejű emlékezettől jusson el a szándékos, bármikor előhívható mechanikus és logikai emlékezetig;
- a képszerű, szemléletes gondolkodástól a gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, összehasonlítás) intenzív gyakorlásával közelítsen a fogalmi gondolkodás szintjére;
- képzelet és kreativitás fejlesztése, az utánczástól, másolástól jusson el az alkotó, produktív képzeletig, alkotásig.

Erre lehetőséget adnak a spontán helyzetek és az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek:

- környezeti játékok, kísérletek, megfigyelések, természet közeli élmények,
- mozgásos játékok eszköztára, akadálypályák, különböző eszközök használata a mozgás során,
- rajzolás, festés, kézimunka, mintázás, játékok készítése,
- éneklés, dalos játékok, zenehallgatás, különböző ritmus játékok, zenei alkotó tevékenység, közös zenélés,
- kognitív fejlesztő játékok, matematikai játékok, tapasztalások,

- anyanyelvi játékok (szókincs, emlékezet, figyelem és hangutánzó fejlesztő játékok, szójátékok) beépítése a mindennapokba,
- mondókázás, verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás, drámajátékok,
- konstruálás, szerepjátékok, szabályjátékok.

6.4.4 Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre:

- **Összefüggően, folyamatosan**, nyelvileg helyesen felépített, bővített mondatokban tudnak beszélni. Ismerik és használni tudják a névmásokat, névutókat, helyesen alkalmazzák az igemódokat és igeidőket. Alakilag jól érthetően, megfelelő hangsúlyozással, hanglejtéssel, tisztán **beszélnek**.
- **Bátran** kezdeményeznek beszélgetést társaikkal, felnőttekkel gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthetően fejezi ki. Kialakul beszédfigyeljük, képesek nyugodtan végighallgatni egymást.
- **Ismerik** a dolgok-jelenségek közötti összefüggéseket.
- **Megfigyelőképességük** pontos, lényegre megragadó.
- **Emlékeztük** pontos, megbízható.
- **Szándékos és tartós figyelmük** a különböző tevékenységekben kialakult.
- **Hallott információkat** pontosan észlelik és megkülönböztetik.
- **Szem-kéz koordináció** jól funkcionál, együtt mozgásuk jó.
- **Elemi ismeretekkel** rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- **Ellenőrzik** saját tevékenységeiket.

6.5 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ ÉS SPECIÁLIS ELLÁTÁST IGÉNYLŐ GYERMEKEK

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

- különleges bánásmódot igénylő gyermek:
 - sajátos nevelési igényű gyermek,
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
 - kiemelten tehetséges gyermek, tanuló;
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Speciális ellátást igénylő gyermekek:

- Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek ellátása
- A tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek pedagógiai ellátása (Nkt. 45. § (2a) bek. szerint részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása)

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

Jogi szabályozás:

- 2011. évi CXCV. Törvény a Nemzeti Köznevelésről
- A 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet 1. sz. melléklete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról szóló rendelet 1.sz. mellékletének IV–VI. fejezete az SNI gyermekek nevelésének speciális eszközeiről
- Intézmény Alapító Okirata
- Pedagógiai Program

Sajátos nevelési igény fogalma:

Sajátos nevelési igényű gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánkban vállaljuk annak a kisgyermeknek az integrációját, aki:

- szakértői bizottság véleménye alapján integráltan nevelhető, és
- III. kerületi lakos, és
- mozgáskorlátozott vagy beszéd fogyatékos vagy egyéb pszichés zavarral küzd,
- fejlesztéséhez az intézmény rendelkezik a szükséges személyi és tárgyi feltételekkel.

Az integrálás lehetőségének további feltételei:

- Mozgáskorlátozott gyermek képes legyen legalább segédeszközzel helyváltoztatásra, segítséggel önellátásra, szobatiszta legyen, képes legyen kapcsolatteremtésre, szükségleteit ki tudja fejezni.
- Beszéd fogyatékos gyermek képes legyen kapcsolatteremtésre, szükségleteinek kifejezésére.
- Az egyéb pszichés zavarral küzdő gyermek alkalmas legyen a közösségi életre, ne veszélyeztesse önmagát, társait.

Az integráció általános elvei:

- Az integrációt az egész nevelőtestület felvállalja.
- A csoportjukban integrációt folytató kollégákat az egész alkalmazotti közösség támogatva segíti.
- Az integrációban részt vállaló csoportok gyógypedagógiai asszisztensi segítséget kapnak.
- Az integrálhatóság minden esetben egyéni döntést igényel, figyelembe véve az összes körülményt.

- Csoportba osztás előtt az óvodapedagógusok személyesen találkoznak a kisgyermekkel és a szülőkkel. Csoportkialakításhoz az óvodavezető figyelembe veszi az óvodapedagógusok véleményét.
- Az első három hónapban kiemelt figyelmet fordítunk a szülőkkel történő kölcsönös kommunikációra, mely idő alatt eldönthető, hogy a gyermekek optimális fejlődésének feltételei biztosítottak-e az adott csoportban, intézményben.
- A sajátos nevelési igényű gyermek befogadása, segítése nem jelenthet túlzott terhet a csoportban élő gyerekek, felnőttek számára.

Az integráció nem valósítható meg,

- ha káros hatása van a sajátos nevelési igényű gyerekekre, a csoportra, a nevelőkre,
- ha nem szolgálja a sajátos nevelési igényű gyerek fejlődését, szükségleteinek kielégítését,
- ha óvodapedagógiai eszközökkel nem oldható meg a közösségi együttélés kialakítása a gyerekek között,
- ha a pedagógus testi-lelki terhelése túlzott.

Befogadó szemlélet alapelvei:

- Minden gyermek egyedi. A pedagógus nem az átlaghoz igazodik, hanem minden gyermekben az egyéni, csak rá jellemző sajátosságokhoz.
- Bármely gyermeknél előfordulhatnak problémák. A nehézségek, eltérések természetes velejárói a tanulásnak, nem kizárólagosan az egyénből fakadó gyengeség tünetei.
- A speciális /egyéni megsegítés igénybevétele minden gyermek joga. Kiterjed az önismeret, a megismerési technikák, a differenciált bánásmód és az együttműködés biztosítására.
- Minden SNI gyermeknek jár a gyógypedagógiai ellátás és a gyógypedagógiai asszisztens segítő jelenléte.
- A gyógypedagógus komplex segítséget nyújt a befogadó intézménynek.
- Egyéni fejlesztési terv készül minden SNI gyermekre.

Szakértői Bizottság szakvélemények tartalmaznia kell:

- a SNI tényének megállapítását, annak okait,
- az integrált nevelés lehetőségét,
- nevelési javaslatokat, fejlesztési területeket,
- intézmény kijelölését név szerint,
- kontrollvizsgálat időpontját.

Csoportszervezés elvei:

- Integráló csoportban maximum 15 gyerek mellett maximum 3 sajátos nevelési igényű gyermeket fogadunk (lehetőleg különböző problémával).
- Mozgássérültek integrációja elsősorban a földszinti csoportokban történik (emeleti csoportokban abban az esetben lehetséges, ha a gyermek számára nem okoz gondot a lépcsőn járás).

Eredményes integrálás személyi és tárgyi szükségletei:

- inkluzív, befogadó környezet, alkalmazottak, szülők, gyerekek részéről,

- fogyatékoság típusának megfelelő utazó gyógypedagógus,
- integráló csoportokban gyógypedagógiai asszisztens,
- speciális segédeszközök (asztal, szék, mosdó, fejlesztő eszközök),
- sérülésspecifikus környezet (akadálymentes rámpa, kapaszkodók),
- kerületi Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény közreműködése utazó gyógypedagógusokkal, tanácsadással, konzultációval együttműködési megállapodás szerint,
- az integrált nevelés, oktatás folytatásának lehetősége a kerületi iskolákban.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai integrálásának célja:

- közösségbe való beilleszkedésük segítése (alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóság, érzelmi élet, együttműködés fejlesztése) – óvodapedagógiai eszközökkel;
- képességeik fejlesztése (vizuális, akusztikus, taktilis, motoros, és nyelvi) – gyógypedagógiai eszközökkel:
 - a hiányzó és/vagy sérült funkciókat helyreállítani, újakat kialakítani;
 - a meglévő ép funkciókat bevonni a hiányok pótlása érdekében;
 - funkciók egyensúlyát kialakítani;
 - speciális segédeszközöket elfogadtatni, használatukat megtanítani;
 - egyéni sikereket segítő tulajdonságokat, funkciókat fejleszteni;
- befogadóvá váljon az intézmény érzelmileg is.

Az integrációs folyamatban közreműködők szerepe:

- A gyermek joga, hogy állapotának megfelelő fejlesztést kapjon.
- Szakértői bizottság diagnosztizál, fejlesztési javaslatot tesz, kontroll vizsgálatot végez, folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermek fejlődését, vizsgálja az intézményi feltételek meglétét, kijelöli a befogadó intézményt.
- Szülő lehetősége a gyermekkel részt venni vizsgálatokon és terápiás foglalkozásokon. Kötelessége a gyermek fejlődése érdekében mindent megtenni, a vizsgálatokat és fejlesztéseket biztosítani gyermeke számára. Kiválasztja a szakértői bizottság véleménye alapján a megfelelő intézményt, ahová beírta gyermekét. A gyermeke fejlődése érdekében együttműködik az óvodapedagógussal és a fejlesztő szakemberekkel.
- Az óvodapedagógus individuális módszereket alkalmaz, differenciál és támogat. Foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti. Nevelési helyzetek megoldása során alternatívákat keres. Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez, adott szituációhoz. Együttműködik a szakemberekkel, javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba. Szükség esetén külső segítséget, támogatást kér.
- Havi lebontásban tervezi a fejlesztési területeket, a fejlesztő team és a szakvélemény javaslatai alapján, rögzíti az eredményeket és a fejlesztés tartalmát.
- Szülővel való együttműködés során támogató, a konszenzust keresi.
- Gyógypedagógus értelmezi a szakértői bizottság szakvéleményét, elvégzi a rehabilitációt, speciális egyéni fejlesztést, segíti az óvodapedagógus munkáját, a befogadó közösség felkészítésében, közreműködik a szülővel való kapcsolattartásban, a szükséges eszközök beszerzésében, egyéni fejlesztési tervet készít. Segít az óvodapedagógusnak az egyéni fejlesztési területek havi lebontásában, tervezésében és megvalósításában.

- Intézményfenntartó helyben biztosítja az integrált nevelés személyi és tárgyi feltételeit, a szakértői bizottság felé adatokat szolgáltat az integráló intézményekről.
- Az óvoda a sérült kisgyermek részére is biztosítja a harmonikus, elfogadó, az eredményeket értékelő környezetet. A gyermek iránti elvárásokat az állapotának súlyosságához, jellegéhez igazítja. Terhelhetőségét biológiai állapotához, személyiségjegyeihez igazítja.

6.5.1.1 Sérülésspecifikus fejlesztés elvei, feladatai

Mozgáskorlátozott gyermek

Mozgáskorlátozott az a gyermek, akinél veleszületett vagy szerzett károsodása, funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

Típusok:

- végtagredukciós fejlődési rendellenesség, szerzett végtaghiány,
- petyhüdt bénulást kiváltó kórformák (miopátiák, izombetegségek – DMP, nyitott gerinc),
- korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek,
- egyéb maradandó mozgásállapot-változás.

Cél a lehető legnagyobb mértékű önállóság elérése, pozitív személyiségjegyek, képességek erősítése, az ép és mozgáskorlátozott gyerekek közötti kölcsönös elfogadás és tolerancia kialakítása.

Kiemelt feladat:

- eszközhasználat gyakorlása,
- önállóságra nevelés,
- környezet megismerése mozgásos érzékelési lehetőségekkel is,
- megtanult mozgások alkalmaztatása,
- a tiltott mozgások kerülése,
- több játékidő és minden tevékenységhez elegendő idő biztosítása,
- megfelelő mozgás- és élettér biztosítása,
- énkép, önértékelés fejlesztése,
- függőségi beállítódás, sérülésgtudat csökkentése,
- társas kapcsolatok fejlesztése.

Egyéni fejlesztést szomatopedagógus végzi. *Mozgáskorlátozottak Óvodai Integrációja* minősített gyógypedagógiai program segítségével történik az integráció.

Beszéd fogyatékos gyermek, nyelvfejlődési és beszédzavarok

A beszéd fogyatékos gyermekre jellemző az alacsony szintű anyanyelvi fejlettség, a beszédszervek gyengesége, a beszédhangok tiszta ejtésének hiánya, szegényes szókincs, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiánya, grammatikai fejletlenség, az utánzó képesség gyengesége.

Típusok:

- megkésett beszédfejlődés,
- centrális dyslalia (működésből fakadó beszédzavar),

- rinofónia (súlyos orrhangzóság),
- fejlődési dysfázia,
- elektív mutizmus (választott némaság),
- afázia (a beszéd teljes vagy részleges elvesztése),
- beszédhibához kapcsolódó tanulási zavar (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia).

Feladat:

- anyanyelvi fejlesztés, aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- mozgás- és észlelési funkciók javítása,
- vizuomotoros koordinációs készségek fejlesztése.

Beszéd fogyatékos gyerekek egyéni fejlesztését logopédus végzi. A *Taníts meg engem* című minősített gyógypedagógiai fejlesztő program segítségével történik az integráció.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar)

Különböző részképességzavarokkal küzdő gyermekek, akik az átlagnál nehezebben viselik a várakozást, kivárást okozta feszültséget, váratlan zajokat. Fokozottan igénylik az állandó kereteket, szabályokat, megerősítést, dicséretet.

Kiemelt feladat a korrekció és kompenzáció a fejlesztő team és a szülők bevonásával.

6.5.1.2 Fejlesztési javaslat a feltételek javítás érdekében:

Minimális eszközigény mozgássérült gyermekek integrált neveléséhez:

- Speciális gyermekasztal állítható lappal (vízszintes eszköztartó résszel)
- Karfás gyermek szék
- Lábtartó dobogó
- Wesco készletből négyszögletű híd elem
- Wesco készletből nagy lejtő elem
- Roll labda
- WC mellé kapaszkodó
- WC-kagylóra ültető modul
- Keverőcsapos, érzékelős csaptelep
- Zuhanyzóba lehajtható ülőke
- Csúszásgátlók papír alá, tányér alá, székre (min. 3 db/gyermek)
- 3 v. 4 kerekű játék jármű az udvarra

Személyi feltételek javítása:

- **Gyógypedagógiai asszisztensi álláshelyek biztosítása az integráló csoportokba**
- **Gyógypedagógusok biztosítása**

Egyéni fejlesztési terv

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlődésének dokumentálásához egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus a TŰ 365. sz. Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció egyéni fejlődési lap nyomtatványon.

Tartalma:

- gyermek neve, születési ideje,
- óvodai felvétel ideje,
- szakértői bizottság megnevezése, a szakvélemény dátuma, felülvizsgálat ideje,
- diagnózis, vizsgálati eredmények,
- fejlesztendő területek,
- fejlesztési ütemterv havi bontásban,
- elért eredmények.

Sikerkritérium:

- a sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedik az óvodai csoportba, amely közösség húzóerőként hat rá,
- a gyógypedagógiai fejlesztés hatására képességei optimálisan fejlődnek,
- a többségi gyermek és felnőtt közösség az együttélés során olyan humán értékekkel gazdagodik, mint elfogadás, tolerancia, segítőkészség, felértékelődik az egészség, mint érték.

6.5.2 A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

A FPSZ III. kerületi tagintézmény szakvéleménye alapján egyéni fejlesztést igénylő gyerekek nevelésében közreműködik az intézmény fejlesztőpedagógusa, utazó logopédusa, pszichológusa, akik egyéni fejlesztési tervük és a szakvélemény előírásai szerint egyéni vagy mikrocsoportos szervezési formában erősítik a kisgyermek gyengébb képességeit.

A szakvéleménnyel rendelkező gyerekek nevelése az óvodai csoportban differenciált bánásmódot és individuális módszereket igényel. Az eredményes nevelést segítheti a párhuzamos feladatvégzés, az egyénre szabott és speciális tervezés, szervezés és megvalósítás. Differenciálhat az óvodapedagógus időtartammal, eszközökkel, technikákkal, tartalommal, követelményekkel, szervezeti keretekkel, munkaformákkal.

A fejlesztésben résztvevő intézményi és kerületi szakemberek szoros együttműködése szükséges a hatékony nevelőmunkához. Ennek érdekében fejlesztő team működik az intézményben.

6.5.3 A kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

A tehetséges gyerekek képességeinek sokoldalú és differenciált fejlesztése érdekében az óvodai csoportban az alapvető nevelői attitűd, hogy minden kisgyermekben találjuk meg azt a pozitívumot, ami az ő erőssége.

A tehetség elemei:

- magas IQ, általános intelligencia,
- kiemelkedő tudás, teljesítmény egy-egy speciális területen,
- kreativitás, motiváltság
- érzelmi érettség, kudarcűrés,
- szükséges kapcsolatrendszer.

A tehetséges gyerekeket elsődlegesen a kreatív légkör megteremtésével támogathatjuk, a szabad játék és a tanulás területén is biztosítva a szabad alkotás és a kreatív eszközhasználat lehetőségét, a sémák kerülésével és a divergens gondolkodás erősítésével.

A leghatékonyabb módszerek a tehetséggondozásban a gyorsítás és a gazdagítás.

A gazdagítás vagy dúsítás formái:

- több lehetőség nyújtása,
- a tananyag bővítése, mélyítése újdonságokkal, változatos tartalmakkal, melyek kihívást jelentenek,
- gyerek igényeihez, képességeihez való igazodás (egyéni utak támogatása),
- komplexitás,
- szabadság biztosítása,
- intellektuális kihívás nyújtása,
- kreativitás fejlesztése,
- társas készségek fejlesztése.

Sokféle tevékenységek biztosítása, egyéni utak támogatása, célzott képességfejlesztés

- elfogadó, támogató, inspiráló környezet megteremtése,
- szakmai konzultáció tehetségfejlesztő szakemberrel (pedagógiai szakszolgálat tehetségkoordinátorával),
- szülők tájékoztatása, támogatása.

6.5.4 A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek életkörülményeinek, fejlődésének figyelemmel kísérése, a hátrányt okozó tényezők kizárása és kompenzálása az óvoda feladata. A gyermekvédelmi megbízott koordináló, megoldó és tájékoztató szerepe mellett a csoportos óvodapedagógusok egyéni, differenciált bánásmóddal, célzott figyelemmel, kiemelkedő toleranciával járnak el a gyermek érdekét mindig a figyelem központjában tartva. Rendszeresen megbeszélést kezdeményeznek a szülőkkel a gyermek fejlődéséről, életkörülményeiről, egyéni tanácsadást nyújtva. Óvodai fejlesztőprogramot abban az esetben kell szerveznie az intézménynek, ha a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya eléri a 10%-ot.

6.5.5 Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek (pl. 1-es típusú diabétesszel élő gyermek, asztmával küzdő gyermek...) nem sajátos nevelési igényű, hanem speciális ellátást igénylő gyermekek, vagyis a mindennapi ellátási igényük különbözik egészséges társaiktól, nevelési igényükben nincs eltérés. Állapotukra tekintettel nem jár számukra egyéni fejlesztési óra, mivel státuszuk nem SNI (sajátos nevelési igényű).

A diagnózis felállításakor kapnak egy igazolást a tartós betegségről, amely igazolást később a hivatalos eljárások folyamán (óvodai, iskolai beiratkozás, családtámogatási ellátások igénylése stb.) használhatnak. Az intézményben is ezt az igazolást kell bemutatni.

Az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek, tanulók intézményi speciális ellátását az Nkt. 62. §-a alapján a szülő kérelmére olyan legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki az Oktatási Hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésén részt vett és vállalja az ellátást. Feltétel továbbá, hogy a speciális ellátásban való részvételt vállalja a vércukorszint szükség szerinti mérését, szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását. A részletes eljárásrendet a Szervezeti és Működési Szabályzat melléklete tartalmazza.

Bármilyen egyéb pl. asztma, étkezési allergia vagy egyéb tartós betegség igazolással rendelkező gyermek ellátása orvosi előírásnak megfelelően a szülővel egyeztetett módon történik. Ennek feltétele az intézmény, illetve óvodapedagógus felvállalja az ezzel járó teendőket, míg a szülő biztosítja a feltételeket (orvosi írásbeli tájékoztatás a tünetekről, veszélyekről és előfordulás esetén a teendőkről, a megelőzés lehetőségeiről) megtanítja a szükséges módszereket és állandóan elérhető a pedagógus, illetve az intézmény számára.

6.5.6 A tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek pedagógiai ellátása

Nkt. 45. § (2a) bek. szerint a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása.

Amennyiben a gyermeket szakszolgálat vizsgálta és BTM státuszt kapott, irányadó a BTM-nél leírtak. A csoportban az óvodapedagógus támogatja, csoporton kívül fejlesztőpedagógus fejleszti a szakvéleményben megfogalmazott javaslatok alapján.

Amennyiben OH kérelem eredményeképp halasztást kapott a gyermek, akkor kiemelt figyelmet kap a csoportban, hogy a következő nevelési évben saját magához képest elérje az iskolaérettséghez szükséges képességeket. A nevelés, illetve fejlesztés alapját a gyermek fejlődését követő lapban megfogalmazott erősségek és fejlesztendő területekhez kapcsolt javaslatok adják.

Személyi feltételek megléte esetén a tanköteles szűrővizsgálatok alapján, az adott nevelési évben, lehetőség van az óvoda segítő szakemberei által szervezett prevenció vagy korrekciós csoportban való részvételre.

7 A PEDAGÓGIAI PROGRAM KIEMELT TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

7.1 A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A gyermek fejlődését:

- a genetikai adottságok,
- az érés törvényszerűségei,
- a környezet hatások együttese határozza meg.

A külső világ tevékeny megismerése a nap egészét átható folyamat, amely szoros kapcsolatban áll minden nevelési területtel és gyermeki tevékenységgel, elősegítve a természeti, tárgyi és emberi környezethez fűződő érzelmek, kapcsolatok, ismeretek alakulását (és a társadalomba illeszkedést). A gyermek megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és a néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét.

7.1.1 Célunk:

- a szűkebb és tágabb környezet megismertetése;
- a nemzeti értékeink, hagyományaink, szokásaink, ünnepeink, tárgyi kultúra átörökítése;
- a helyszínek tudatos felkutatása a sokoldalú tapasztalatszerzés érdekében;
- az érzékelés, észlelés, a motoros tapasztalatszerzés és a kommunikáció egységének erősítése;
- a környező világ mennyiségi, formai és kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása;
- a gyermekek életkoruknak megfelelő ismeretek birtokában biztonságosan tájékozódjanak és igazodjanak el az őket körülvevő környezetben;
- a gyermekekhez közel álló, családban is előforduló néphagyományok ápolása;
- intézményi hagyományok ápolása, megújítása;
- az intézmény jó hírének megőrzése a környezeti nevelés szempontjából.

7.1.2 Feladatunk:

- a megfelelő személyi és tárgyi feltételek biztosítása;
- a fenntarthatóság alapelveinek megalapozása, a Zöld Óvoda kritériumok alapján való működés biztosítása;
- minden lehetőség kihasználása a gyermeki képességek (kognitív, kommunikatív, pszichomotoros) fejlesztése érdekében;
- lehetőségek biztosítása a kulturált élet és az elvárt viselkedési szabályok és az erkölcsi normák gyakorlására;
- hagyományok ápolása csoport és intézményi szinten.

A környezeti nevelés épít a gyermek érzelemvezéreltségére és holisztikus látásmódjára.

7.1.3 A sikeres környezeti nevelés feltételei

Személyi feltételek

Az óvodapedagógus:

- A tervező munkáját a projektorientált pedagógia szerint tudatosan végzi, értékeli.
- Támogatja a felfedező tanulást.

- Az óvoda Pedagógiai Programjának megfelelő korszerű ismeretekkel, módszertani tudással rendelkeznek.
- Nyitott az új iránt, munkájába rugalmasan építi be az új módszertani elemeket.
- A gyermekek számára a környezeti játékok, drámajátékok, matematikai, személyiségfejlesztő játékok során minden érzékszervet felhasználó, aktív tevékenységet, szenzitív játékot biztosít.
- Lehetőséget biztosít a gyermekek problémamegoldó gondolkodásának fejlesztésére.
- Tevékenységeit komplexen, párhuzamosan tervezi, melyeken a gyermekek önként vesznek részt.
- Minden lehetőséget kihasznál a tevékenységbe ágyazott játékos tapasztalatszerzésre.
- Természettudományos módszereket alkalmaz.
- Igénye van külső helyszínen történő tapasztalatszerzési lehetőség biztosítására.
- Nyitott a természet és a környezet felé, és azt hitelesen tudja átadni.
- Folyamatosan megújuló természetsarkot tart fenn.
- Hatékonyan együttműködik a nevelőtestülettel és a technikai dolgozókkal.
- Felelősségteljesen szervez.

A család:

- óvodaválasztáskor vegye figyelembe az óvoda Pedagógiai Programjának sajátosságait,
- együttműködő,
- a szervezett programok függvényében aktív résztvevő.

Tárgyi feltételek:

Eszközök:

- kerti munkához;
- óvodaudvari, csoportszobai megfigyelésekhez, vizsgálódáshoz
- a projektekhez szükséges, ötletesen kitalált, megalkotott, a gyerekekkel létrehozott játékok.

7.1.4 A külső világ tevékeny megismerése részterületeinek tartalma óvodás korban: Társadalmi és természeti környezet megismerése, matematikai tapasztalatszerzés

A gyermekek

- Rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a **családról**, a családtagokról, az egymáshoz fűződő viszonyokról, az együttélés tapasztalatairól, a család szükségleteiről, a családtagok otthoni munkájáról, a családban betöltött szerepekről.
- Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében megfigyelhető **felnőttek foglalkozásairól**, látogassanak el néhány munkahelyre, ahol megfigyelhetnek munkafolyamatokat, technikai eszközöket, gépeket.
- Legyen tapasztalatuk az orvos, a védőnő, a betegellátás feladatairól, ismerjék a gyógyszerek használatát, a balesetmegelőzést.
- Legyenek képesek megnevezni az emberi **testrészeket**, ismerjék és gyakorolják tisztántartásukat, ismerjék érzékszerveiket, azok funkcióját, védelmét.

- Ismerjék a **közlekedési eszközöket**. Ismerjék a megkülönböztető jelzést használó járműveket. Tudják rendszerezni a közlekedési eszközöket különböző szempontok szerint (pl. vízi, légi, szárazföldi vagy teher-, személyszállító).
- Ismerjék a **gyalogos közlekedés** szabályait, a közlekedési eszközökön a helyes viselkedési szabályokat.
- Ismerkedjenek meg Óbuda természeti és épített környezetével, nevezetességeivel, látogassanak el **múzeumokba**, ismerjék a helyes viselkedési szabályokat.
- Figyeljék meg a **napszakokat**, ismerjék az egyes napszakokban ismétlődő tevékenységeket.
- Figyeljék meg az **évszakok** változásait. Tanuljanak meg gyönyörködni az évszakok szépségeiben, színeiben. Ismerjék az évszakok időjárását, jelenségeit (borús, szeles őszi idő, dér, zúzvara, jégvirág, jégcsap, különböző csapadékok).
- Ismerjék az időváltozáshoz kapcsolódó népi megfigyeléseket.
- A kiválasztott területen figyeljék meg az **évszakváltozások hatását** a növény- és állatvilágra (rovarok élete, vonuló madarak, madáretetés, növények).
- **Gyűjtsenek** magvakat, terméseket és a természetben található, érdeklődésüket felkeltő kincseket a természetsarokba. Rendszerezze azokat különböző szempontok szerint.
- Ismerjenek különböző évszakokban érő **gyümölcsöket és zöldségeket**. Legyen alkalmuk a gyümölcsökkel, zöldségekkel termőhelyén ismerkedni, például almaszedés. Szerezzenek tapasztalatokat alakjukról, ízükről, színükről, illatukról. Használják fel különböző módon az egyes zöldségeket, gyümölcsöket (egyék nyersen, készítsenek zöldség-, illetve gyümölcssalátát, süssenek süteményt).
- Végezzenek a természetsarokban **megfigyeléseket** vízzel, hóval, levegővel, talajjal, növényekkel:
 - **hajtassanak** különböző növényeket,
 - **csíráztassanak** magvakat,
 - figyeljék meg néhány állat életét – gilisztafarm, csiga, botsáska,
 - ismerkedjenek a **gyógyfüvekkel és gyógyteákkal** ízével,
 - ismerjenek különböző **virágokat** – színüket, illatukat.
- Ismerkedjenek az **állatvilággal** külső helyszíneken is:
 - csoportosítsák az állatokat élőhelyük, táplálékuk, jellemző tulajdonságuk szerint,
 - csoportosítsák az állatokat
 - **gondozzanak** a természetsarokban állatokat,
 - tanulják meg tisztelni és szeretni a növény- és állatvilágot,
 - ismerjék meg a **természetvédelem és az állatvédelem** fontosságát (veszélyeztetett, kihalt állatok, növények).
 - ismerkedjenek a **környezetvédelem** fontosságával, például zajártalom, por megfigyelése, kipufogógázok,
 - ismerjék meg a víz alatti élet szépségét – Állatkert,
 - ismerjék meg a föld alatti világ szépségét – barlanglátogatás,
 - látogassanak el könyvtárba, ismerjék meg a könyvek sokféleségét, fontosságát,
 - látogassanak el iskolába, ismerkedjenek az ott folyó munkával, az iskolások életével.
- Hasonlítsanak össze, válasszanak szét tárgyakat, személyeket, halmazokat különböző szempontok szerint.

- Ismerjék a magasabb-alacsonyabb, ugyanolyan magas, hosszabb-rövidebb, ugyanolyan hosszú, szélesebb-keskenyebb, ugyanolyan széles, nehezebb-könnyebb, ugyanolyan nehéz fogalmakat.
- Rendezzenek sorba tárgyakat, személyeket, halmazokat, mennyiségi tulajdonság, szubjektív rendezési szempontok, szabályok szerint.
- Ismerjék a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát, becsléssel, párosítással legyenek képesek különböző halmazok mennyiségét meghatározni.
- Halmazok elemeit számlálják 0–20-ig, képezzenek halmazokat hozzáadással, elvevéssel, ugyanannyivá tétellel.
- Ismerjék a sorszámokat.
- Szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében:
 - hozzanak létre síkbeli alakzatokat különböző síkidomokból,
 - hozzanak létre építményeket különböző testek felhasználásával,
 - ismerjék az irányokat és a helyeket kifejező névutókat.

7.1.5 Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége

- tudja lakcímét, szülei pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét,
- tudja születési helyét és idejét,
- ismeri a környezetében lévő néhány intézmény – például bölcsőde, iskola, orvosi rendelő rendeltetését,
- felismer néhány feltűnő összefüggést a tárgyak, jelenségek között,
- gyakorlott az elemi közlekedési szabályok betartásában,
- ismeri a közlekedési eszközöket,
- ismeri az állatvilágot, s annak egyedeit képes csoportosítani különböző szempontok szerint,
- kialakulnak az állatokhoz fűződő pozitív érzelmei,
- testrészeit az emberi test felépítésének megfelelően felsorolja és ismeri,
- igényes teste tisztaságára,
- felismeri a napszakokat, használja az alapvető időbeli relációkat,
- különbséget tud tenni az évszakok között, ismeri jellegzetességeiket, jelenségeiket,
- ismeri a növény fogalmát, a növénygondozást, növények életét, fejlődésük feltételeit,
- kialakulnak a növényekhez fűződő pozitív érzelmei,
- ismernek gyümölcsöket, zöldségeket, azok fogyasztásának szabályait,
- kialakulnak azok a viselkedési formák, pozitív attitűdök, melyek a természeti és társadalmi környezet megőrzéséhez, védelméhez szükségesek,
- szókincse ennek megfelelően gazdagodik, beszédfejltsége ezáltal fejlődik, értelmük tágul,
- szívesen vállalkozik problémák megoldására,
- érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat,
- össze tud mérni halmazokat becsléssel, párosítással,
- elő tud állítani különféle elemekből többet, kevesebbet, ugyanannyit,
- a tárgyakat meg tudja számlálni 20-ig,
- képes geometriai tulajdonság szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni,
- ismeri az irányokat,

- érti és követni tudja a helyeket kifejező névutókat.

7.1.6 Óvodánkban ünnepelt néphagyományok, jeles napok

Szeptember 29.	Mihály napja
November 11.	Márton napja
December	Advent
December 6.	Mikulás
December 13.	Luca napja, regölés
December	Karácsony
Január 1.	Újévköszöntő
Február 2.	Medvehiedelmek
Február	Farsang
Március	Március 15.
Április	Húsvét
Május	Anyák napja, Gyereknapi
Jeles napok	
Október 4.	Allatok napja
Március 22.	Víz világnapja
Április 22.	Föld napja
Május 10.	Madarak és fák napja
Június 5.	Környezetvédelmi világnap

Óvodánk hagyományos ünnepei

- Óvoda névadó ünnepe / Gázgyár nap
- „Játssz Velem!” programsorozat (3-4 alkalommal egy nevelési évben)
- Adventi Gyertyagyújtás – Advent
- Karácsonyi Játsszódelután
- Adventi Hangverseny /Örömszene
- Csicsergő nap
- Évzáró, Ballagás / Búcsúzó, Házi Búcsúzó

Az Óbudai Almáskert Óvoda programjai

Ünnep, hagyomány	Időpont	Program
Óvoda névadó ünnepe Almáskert nap	szeptember	<ul style="list-style-type: none"> • Almafaültetés • Bográcsozás
Mihály napi almavásár	szeptember	<ul style="list-style-type: none"> • A gyerekek almát árulnak a szülőknek
Allatok napja	október	<ul style="list-style-type: none"> • Kirándulás: (vadaspark, állatkert)

Márton nap	november	• Libás játékok
Játssz velem!	november	• Koszorú, mécses készítés a szülőknek
Adventi gyertyagyújtás	november, december	• Adventi koszorú készítése • Karácsonyi készülődés
Adventi Hangverseny	november	• Közös ünneplés a szülőkkel
Mikulás	december	• Mikulás érkezése a Mikulás szobába
Luca napi kotyolás Luca napi vásár	december	• Luca napi kotyolás • Luca napi vásár a szülőknek
Karácsonyi regölés	december	• Népzenei program, népi hagyományok
Gyermek karácsony	december	• Közös ünneplés a szülőkkel
Újév	január	• Újévi népszokások
		• Újév köszöntése
Játssz Velem	január	• Csoportszobai közös játék a szülőkkel
Medve hiedelmek	február	• Időjósági hiedelmek
Farsang	február	• Farsangi hagyományok • Csoport-hagyományok • Bolondos beöltözések • Farsangi bál a szülőkkel, játékok
Március 15. megemlékezés	március	• Kokárda, csákó készítése • Kossuth-nóták éneklése
Víz világnapja	március	• Vizsgálódások, játékok a vízzel • Kirándulás (Duna part, Duna múzeum)

Húsvét	április	<ul style="list-style-type: none"> • Húsvéti népszokások, népi hagyományok: locsolkodás, tojásfestés • Nyusziváró
Föld napja	április	<ul style="list-style-type: none"> • Virágok ültetése, veteményeskerti munkák
Anyák napja	május	<ul style="list-style-type: none"> • Édesanyák köszöntése ajándékkal
Kerület napja Flórián nap	május	<ul style="list-style-type: none"> • Kirándulás – Óbuda nevezetességeinek megtekintése • (Kiállítás szervezése Óbudáról vagy a tűzoltók munkájáról)
Madarak és Fák napja	május	<ul style="list-style-type: none"> • Közös óvodai kirándulás a Margitszigetre
Gyermeknap	május	<ul style="list-style-type: none"> • Versenyjátékok az udvaron
Játssz velem!	május	<ul style="list-style-type: none"> • Sportjátékok a szülőkkel az óvoda udvarán
Évzáró, ballagás	május	<ul style="list-style-type: none"> • Gyerekek és szülők közös ünnepe csoportonként • Rövid műsor a tanult versekből, énekekből • Nagyok búcsúztatása
Környezetvédelmi világnap	június	<ul style="list-style-type: none"> • Környezeti játékok

A nevelési év során változó időpontban szervezett programok:

- **Mikrocsoportos, csoportos tapasztalatgyűjtő** séták, kirándulások szervezése
 - A Pedagógiai Programhoz kapcsolódó helyszínek (pl. állatkert, múzeumok)
- Az óvodás gyermekek fejlettségi szintjének megfelelő igényes bábelőadások, koncertek, színházi előadások megtekintése
- **„Madarász Óvoda”** szakképzett ornitológus által vezetett program biztosítása 2 csoportszobai és 4 terepen biztosított foglalkozás (vetítés, madárgyűrűzés, odúk megfigyelése, vízi élőlények vizsgálata)
- **Szelektív hulladékgyűjtés (a rendszeres gyűjtésen felül)** két alkalommal (papír és műanyag)

- Óvodapedagógusok által szervezett és vezetett **nyári tábor** nagycsoportosok számára, önkéntes jelentkezés alapján
- **Bogárháton** foglalkozás
- **NEO Magyar Segítőkutya Egyesület** kutyás bemutató négy alkalommal
- **Születésnapok** ünneplése a csoportokban

Az Óbudai Almáskert Óvoda Gázgyár telephelyének programjai

Ünnep, hagyomány	Időpont	Program
Gázgyár nap	október	<ul style="list-style-type: none"> • Bográcsozás • Táncház
Mihály napi almavásár	október	<ul style="list-style-type: none"> • A gyerekek almát árusítanak a szülőknek
Állatok napja	október	<ul style="list-style-type: none"> • Kirándulás
Márton nap	november	<ul style="list-style-type: none"> • Libás játékok • Időjósító nap
Tök nap	november	<ul style="list-style-type: none"> • Tökfaragás • Töklámpás készítése
Adventi gyertyagyújtás	november	<ul style="list-style-type: none"> • Gyertyagyújtás a gyerekekkel
Játssz Velem!	december	<ul style="list-style-type: none"> • Adventi koszorú készítés • Karácsonyi díszek készítése a szülők bevonásával
Mikulás	december	<ul style="list-style-type: none"> • Mikulásvárás
Advent		<ul style="list-style-type: none"> • Közös gyertyagyújtás a szülőkkel • Közös ünneplés a szülőkkel
Luca nap	december	<ul style="list-style-type: none"> • Luca napi kotyolás csoportonként • Luca napi vásár a szülőknek

Karácsony	december	<ul style="list-style-type: none"> • Közös ünneplés a szülőkkel
Újév	január	<ul style="list-style-type: none"> • Újévi népszokások • Újév köszöntése
Játssz velem!	január	<ul style="list-style-type: none"> • Csoportszobai közös játék a szülőkkel
Medve hiedelmek	február	<ul style="list-style-type: none"> • Időjósági hiedelmek
Farsang	február	<ul style="list-style-type: none"> • Farsangi hagyományok • Csoport hagyományok • Bolondos beöltözések • Farsangi bál a szülőkkel, játékok
Március 15. megemlékezés	március	<ul style="list-style-type: none"> • Kokárda, csákó készítése • Kossuth-nóták éneklése
Víz világnapja	március	<ul style="list-style-type: none"> • Vizsgálódások, játékok a vízzel • Kirándulás (Duna part, Duna-múzeum)
Húsvét	április	<ul style="list-style-type: none"> • Húsvéti népszokások, népi hagyományok: locsolkodás, tojásfestés • Nyusziváró
Föld napja	április	<ul style="list-style-type: none"> • Virágok ültetése, veteményeskerti munkák
Anyák napja	május	<ul style="list-style-type: none"> • Édesanyák köszöntése ajándékkal
Kerület napja Flórián nap	május	<ul style="list-style-type: none"> • Kirándulás – Óbuda nevezetességeinek megtekintése • (Kiállítás szervezése Óbudáról vagy a tűzoltók munkájáról)
Madarak és Fák napja	május	<ul style="list-style-type: none"> • Közös óvodai kirándulás a Margitszigetre

Gyermeknap	május	• Versenyjátékok az udvaron
Játssz Velem!	május	• Sportjátékok a szülőkkel az óvoda udvarán
Évzáró, ballagás	május	• Gyerekek és szülők közös ünnepe csoportonként • Rövid műsor a tanult versek, énekekből • Nagyok búcsúztatása
Környezetvédelmi világnap	június	• Környezeti játékok

A nevelési év során változó időpontban szervezett programok:

- **Mikrocsoportos, csoportos tapasztalatgyűjtő** séták, kirándulások szervezése
 - A Pedagógiai Programhoz kapcsolódó helyszínek (pl. állatkert, múzeumok)
- Az óvodás gyermekek fejlettségi szintjének megfelelő igényes bábelőadások, koncertek, színházi előadások megtekintése
- „**Madarász Óvoda**” szakképzett ornitológus által vezetett program biztosítása négy alkalommal
- **Bogárháton** foglalkozás négy alkalommal
- **Születésnapok** ünneplése a csoportokban

A Csicsergő Tagóvoda programjai

Ünnep, hagyomány	Időpont	Program
Szüreti vigasság	szeptember	• szőlőpréslés • zenés, táncos multság
Állatok napja	október	• állatbemutató
Márton nap	november	• libás játékok • időjóslo nap
Adventi készülődés	november	• Adventi koszorú készítése • Gyertyagyújtás • Karácsonyi versek, dalok tanulása

Mikulás	december	• Bábelőadás
Örömszene	december	• Hangverseny a gyermekek és a szülők számára
Advent - Karácsonyi játsszódelután	december	• Közös játék, a szülőkkel, gyermekekkel
Farsang hete	február	• Álarcosbál, jelmezbál • Rongyosbál • Busójárás
Víz világnapja	március	• Kiállítás készítése
Március 15.	március	• kokárda, csákó készítése
Húsvét	április	• tojásfestés • locsolkodás
Csicsergő nap	április	• Növényültetés • Újságkészítés • Alma Együttes műsora • Óvodatörténeti kiállítás
Föld napja	április	• Virágok ültetése, veteményeskerti munkák
Kerület napja Flórián nap	május	• kiállítás szervezése Óbudáról vagy a tűzoltók munkájáról • (kerületi múzeumok, nevezetességek, tűzoltóság látogatása) • kirándulás – Óbuda nevezetességeinek megtekintése
Anyák napja	május	• Édesanyák köszöntése
Madarak és fák napja	május	• Fák örökbefogadása
Gyermeknap	május	• Játsszóház
Házi búcsúzó	május	• Iskolába készülők versek, dalok játsszók előadása kisebbeknek

Búcsúzó	május	<ul style="list-style-type: none"> • versek, dalok játékok előadása szülőknek • kerti ünnepség
Környezetvédelmi világnap	június	<ul style="list-style-type: none"> • Környezeti játékok
Egészségnap	június	<ul style="list-style-type: none"> • Egészséges életmód szokásainak elősegítése: mozgás, gyümölcs, zöldségfogyasztás

A nevelési év során változó időpontban szervezett programok:

- **Mikrocsoportos, csoportos tapasztalatgyűjtő** séták, kirándulások szervezése
 - A Pedagógiai Programhoz kapcsolódó helyszínek (pl. állatkert, múzeumok)
- Az óvodás gyermekek fejlettségi szintjének megfelelő igényes bábelőadások, koncertek, színházi előadások szervezése
- Zoo Ovi Programot működtető csoport/ok működtetése
- **Játssz velem! programok szervezése szülőkkel minden csoportban évente 3–4 alkalommal** (kézműves, diavetítés, játékos vetélkedők, apák napja)
- Születésnapok ünneplése a csoportokban

7.2 A MOZGÁSPROGRAM

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Az óvodás gyermekek szeretnek mozogni, tevékenykedni.

Célunk

- a gyermekek mozgásigényének kielégítése,
- a mozgás megszerettetése,
- az esztétikus mozgás kialakítása,
- a természetes nagymozgások – járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás – fejlesztése,
- az egyéni képességek fejlesztése,
- a testi képességek rendszerének (koordinációs és kondicionális képességek – erő, gyorsaság, állóképesség –, ízületi lazaság) fejlesztése,
- az összerendezett, harmonikus mozgás megalapozása,
- a felfrissülés biztosítása.

Feladatunk

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése,
- mozgásszükségletük kielégítése,
- egészségük megőrzése, megóvása,
- nagy- és finommozgásuk fejlesztése,

- egyensúlyérzékük fejlesztése,
- izomérzékelésük fejlesztése,
- térérzékelésük fejlesztése,
- szem-kéz, szem-láb koordináció, keresztcsatornák erősítése,
- ritmus-, iram- és tempóérzékük fejlesztése,
- testsémájuk fejlesztése,
- mozgáskultúrájuk alakítása,
- helyzetfelismerésük, a döntés- és az alkalmazkodóképességük fejlesztése,
- egész személyiségük fejlesztése.
- rendellenességek megelőzése – lábboltozat, hátizom, hasizom erősítése.

Képességek fejlesztése:

- kognitív: észlelés (vizuális, tapintásos, mozgásos), gondolkodás (problémamegoldás mozgás közben), emlékezet, figyelem,
- kondicionális képességek: erő, állóképesség, gyorsaság,
- koordinációs képességek: egyensúlyozás, téri tájékozódás, mozgásészlelés, reakció, ritmus,
- kommunikációs képességek: verbális értés, beszéd-mozgás összhangja,
- oldalisági dominancia,
- matematikai jellegű képességek: számosság, névutók, számlálás, összehasonlítás

Testtudat fejlesztése:

- testképfejlesztés tükör használatával és izometriás gyakorlatokkal (pl.: tolás, húzás, feszítés),
- testfogalom-fejlesztés tükör előtt, több érzékszerv bevonásával,
- testséma fejlesztés utánzó mozgással, gesztus játékokkal.

Jellemvonások kialakítása:

- akarat,
- bátorság,
- önuralom,
- közösségi érzés,
- alkalmazkodóképesség,
- döntési képesség, gyors reakció.

7.2.1 A mozgásfejlesztés tartalma

A természetes nagymozgások fejlesztésére kell a hangsúlyt

fektetni. Járásgyakorlatok:

- járás helyben, különböző feladatokkal,
- járás irányváltoztatással, kartartásokkal,
- fel- és lelépés,
- egyenletes járás tapssal, dobbantással stb.,
- járás tapssal a test síkjaihoz igazodva (előtt, mögött, felett stb.),

- járás vízszintes és rézsútós szereken különböző járásmódokkal, kézi szerrel,
- szerek és kéziszerek átlépése.

Futásgyakorlatok:

- futás megindítása, ill. megállítása,
- futás különböző irányokba,
- futás feladatokkal, versenyfutás,
- futás 3–4 akadályon át,
- futás fel- és lelépéssel,
- futás tárgyhordozással,
- versenyfutás különböző rajthelyzetekből,
- futás különböző feladatokkal, kézi szerrel, akadályok kerülésével sor- és váltóversenyek során,
- futás fel- és le rézsútós szereken,
- iramfutások (gyors, lassú, fokozatosan gyorsuló, ill. lassuló futás).

Ugrásgyakorlatok:

- szökdelések helyben és haladással, sorozatugrások,
- mélyugrás szerekről,
- szökdelések páros és egy lábon, sorozatugrások,
- helyből magas- és távolugrás,
- nekifutásból távol- és magasugrás,
- indiánszökdelés,
- szökdelés kézi szerekekkel, akadályok kerülésével,
- szekrényugrás előkészítése,
- felugrás és mélyugrás,
- zsugorkanyarlati ugrások.

Dobásgyakorlatok:

- hajítás helyből távolba terpeszállásból,
- hajítás helyből célba terpeszállásból,
- hajítás helyből távolba harántterpeszállásból,
- célba hajítás helyből vízszintes és függőleges célra.
- célba dobás meghatározott technikákkal vízszintes és függőleges célra harántterpeszállásból.

Támasz- és függésgyakorlatok:

- csúszás, kúszás, mászás talajon, vonalak között, szerek alatt,
- gurulás a test hossz tengelye körül,
- függés udvari játékokon, bordásfalon,
- csúszás, kúszás, mászás talajon, vonalak között és szereken,
- fel-, le- és átmászás,
- pókjárás, rákjárás,
- gurulóátfordulás előre előkészítése,
- haladás függésben,
- gurulás a test hossz tengelye körül párokban,

- csúszás, kúszás, mászás vízszintes és rézsútos szereken, kézi szerrel
- talicskázás,
- függésben végzett lábmozgások.

Egyensúlygyakorlatok:

- egyensúlyozás talajon, vonalak, szerek között az ismert nagymozgások felhasználásával,
- egyensúlyozás vonalon és vízszintes szereken az ismert nagymozgások felhasználásával,
- egyensúlyozás vízszintes és rézsútos szereken az ismert nagymozgások felhasználásával, kézi szerrel is.

Labdagyakorlatok:

- labda gurítása különböző testrészekkel, elkapása,
- labda feldobása és elkapása,
- kétkezes dobások: mellső, felső, alsó,
- labda dobása társnak, labda elkapása,
- labda pattogatása különböző módokon,
- labdapattogatás különböző módokon,
- labdavezetés helyben és haladással,
- egykezes felső és alsó dobás.

A mozgásos tevékenységek, játékok megkedveltetését a mindennapi testnevelések alkalmával kezdjük. A bátortalan, visszahúzódó gyereknel kivárjuk, amíg bekapcsolódik a többiek játékába. Minden mozgást bemutat, bemutattat az óvodapedagógus, és azt magyarázattal kíséri. Kiemelt fontosságú ebben az életkorban a nagymozgások fejlesztése, változatos kéziszerek használata.

A játékok kiválasztásánál előnyben részesítjük a szerepes-utánzó és futó játékokat. Biztosítjuk, hogy a gyermek választhasson az elvégzendő gyakorlatok közül bátorsága, ügyessége szerint – kudarckerülés, differenciált bánásmód –, és egyénileg mindenki a neki szükséges segítséget megkapja.

Lehetőséget biztosítunk mozgásos tevékenységre a nap bármely szakában udvaron, csoportszobában, előtérben, hogy gyerekek kipróbálhassák erejüket, ügyességüket balesetveszély elkerülése mellett, spontán vagy tervezett formában.

Speciális lábboltozatot erősítő gyakorlatokat, gerinctornát, gimnasztikai gyakorlatokat, testnevelési játékokat mindhárom korcsoportban, a gyermekek fejlettségéhez, a csoport összetételéhez igazodva építjük be a mozgásfejlesztésbe.

A legtöbb időt a sokmozgásos testnevelési játékokra fordítjuk, melyek helyettesíthetik a gimnasztikát és a főgyakorlatot is. A tervezésnél törekszünk arra, hogy a mozgásfejlesztés játékba ágyazottan valósuljon meg. A választott játékok segítsék a folyamatos gyakorlást, a „kiesés” ne jelentsen végleges kiállást (valamilyen feladattal visszaállhasson a kisgyermek).

7.2.2 Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- a gyermekek szeretnek mozogni,
- nagymozgásuk összerendezett, harmonikus, megfelelő ritmusú,
- finommotorikájuk, szem-kéz, szem-láb koordinációjuk összehangolt,
- testtartásukra jellemző az egyenes hát, domborodó mellkas,
- képesek keresztező mozgások végzésére,
- egyensúlyérzékük megfelelően fejlett,
- a térben tájékozódnak, ismerik az irányokat, a névutókat, a verbális feladatokat térben lemozogják,
- testtudatuk kialakult, ismerik testüket, tudják azok funkcióját,
- cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak,
- betartják a szabályokat a különböző ügyességi játékok, csoportos, sor- és váltóversenyek játszásakor.

7.3 AZ ANYANYELVI PROGRAM

Az óvoda szerepe az anyanyelvi nevelésben kiemelt, hiszen a 3–6–7 éves kor a legszenzitívabb időszaka a beszédfejlődésnek, így

- egybeesik az ugrásszerű mentális és pszichés fejlődéssel,
- ellensúlyozható az otthoni hátrány,
- játékosan, nem didaktikusan fejleszhető,
- a gyerekek egymástól is tanulnak.

Célunk

A gyermekek már meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált egyénre szabott fejlesztése.

Feladatunk

- megfelelő és elegendő alkalmat teremteni a beszélgetésekhez,
- beszédhelyzeteket teremteni, játék szituációkat kialakítani, melyben az anyanyelvi képességek fejlesztése kap hangsúlyt.

Az anyanyelvi nevelés során különböző funkciókat fejlesztünk:

- a hangok, hangzók tiszta ejtését,
- az összefüggő beszédet,
- az aktív és passzív szókinccset,
- a beszédészlelést és értést.

Egyéni beszélgetések alkalmával felmérjük a meglévő nyelvi tudást, beszédállapotot, hiányosságokat. A tapasztalatokat írásban rögzítjük.

Anyanyelvi nevelésünk feltétele

- az óvodai nyugodt, derűs légkör, inger-gazdag környezet, mely módot ad a szóbeli megnyilatkozásra,

- nem csak a helyes kiejtésre, mondatfűzésre ügyelünk, hanem a tempóra, hangszínre, hangerőre, hanglejtésre, metakommunikációra,
- az óvodapedagógus beszéde szemléletes, a gyermek számára érthető, tagolt, érzelmeket kifejező, gazdag szókincsű,
- a gyermek minél több beszédet hall, annál több ösztönzést kap az önálló beszédre,
- beszélgetések során fejlődnek a társas kapcsolatok,
- az óvodapedagógus azzal, hogyan szól a gyermekekhez, modellt ad a többieknek,
- az óvodapedagógus viszonya a gyermekekhez meghatározza a gyermekek egymás közti viszonyát,
- az óvodában dolgozó felnőttek beszéde egymás között is mintaértékű legyen.

7.3.1 Az óvodai anyanyelvi-kommunikációs nevelés fő területei:

- beszédhallás-figyelem fejlesztése,
- beszédhallás- emlékezet fejlesztése,
- beszédritmus fejlesztése,
- grafomotoros képességek fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédművelés - helyes ejtés -
- kommunikáció fejlesztés - köszönés, bemutatkozás, megszólítás, szándéknyilvánítás, elbeszélés élmény ill. kép alapján, mesebefejezés, személyi adatok -,
- illem - az óvodás gyermek érintkezési kultúrája, megjelenése -,

7.3.2 Anyanyelvi játékok tartalma

- légzéstechnikai gyakorlatok,
- fúvási gyakorlatok,
- ajak-és nyelvgyakorlatok (téri tájékozódás, irányok),
- hangutánzás,
- hangfelismerés,
- akusztikus differenciálás – zörejek, hangok,
- szókincsbővítés,
- rövid és hosszú hangzók elkülönítése,
- ritmusfejlesztés,
- hallási figyelem, emlékezet fejlesztése,
- dominancia kialakulásának elősegítése,
- ellentétpárok és szinonimagyűjtés,
- mondatalkotás, mondatfűzés történetmesélés közben,
- egy kitalált mese, történet bevezető mondat utáni folytatása,
- hangsorok analízise (szótagra, hangokra bontás),
- számlálás, ritmus – szótagszámmal megegyező számú, pl. kopogás,
- barchoba,
- kommunikációs játékok.

A beszédfejlesztéshez szükséges a motoros fejlesztés, téri relációk ismerete, kézdominancia kialakítása, ritmusérzék fejlesztése, hallásfejlesztés.

7.3.3 Az anyanyelvi nevelés komplex érvényesülése különböző tevékenységek közben

Gondozás közben

- a gyermek megfogalmazza szükségleteit, bátran segítséget kér,
- megérti a hozzáintézett közléseket, kéréseket.

Játékban

A kialakuló társas kapcsolatok fejlesztik a beszédet, a szerepvállalás, követés során gyakorolják a gyerekek az odaillő hangleyjtést, mimikát. Gondolkodtató, cselekedtető játékban fejlődik a gyermekek gondolkodása, kifejezőképességük. Olyan szituációkat teremtünk, melyben a gyermek megfigyel, felfedez, új ismereteket szerez, gondolkodik, mindenről beszélhet, kérdéseire választ kap. A gyermek is megválaszolja a hozzá intézett kérdéseket, a gyermekek párbeszédet folytatnak, alkalmazzák a kérdést, felszólítást, kijelentést.

Munka közben

- beszédkapcsolatok alakulnak az együttműködés alapjaként,
- az információkat megértik a gyerekek,
- szókincsük bővül – eszközök, szerszámok, edények, műveletek elnevezésének tanulása, gyakorlása.

Tanulás során

A problémamegoldó tevékenység szerves része a párbeszéd. Az óvodapedagógus problémafelvetését követi a gyermeki megnyilvánulás: csodálkozás, hitetlenkedés, hirtelen felismerést követő felkiáltás. A feladatmegoldás során a gyermek tevékenységét, gondolkodását gyakran kíséri félhangos beszéddel. Értékelés során ismét párbeszéd alakul ki, a nevelő értékeli, dicséri, a gyermekek hangot adnak érzéseiknek. Az óvodapedagógus kérdéseit a feldolgozandó anyag logikai sorrendjéhez igazítja, a gyermekek tapasztalataihoz, előzetes ismereteihez, értelmi szintjükhez, a következő fejlődési szint elérését célzó feladathoz. Természetesnek vesszük, hogy a gyermek megállapításaiival, kérdéseivel megállítja a szervezett tevékenység logikai menetét.

Vizuális tevékenységben

Nyelvi ismeret szükséges már ahhoz is, hogy a gyermek megértse a feladatot, tudja, milyen eszközök, anyagok állnak rendelkezésére.

Az alkotási folyamat közben biztosított a beszélgetés. Lehetőséget teremtünk az átélt irodalmi élmények felidézésére, feldolgozására.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc közben

A zenei nevelés jó alkalmat kínál az ének, zene, szöveg, mozgás komplex esztétikai, érzelmi hatásának érvényesítésére. Megzenésített gyermekversek, népi játékdalok fejlesztik a gyermek beszédét. Mondókák, versek elősegítik a helyes ritmusban való beszéd kialakulását. Ritmusjátékok jól alkalmazhatók beszédhibák javítására.

Mozgásos tevékenységek közben

Közlések megértésére van szükség, hogy a gyermek el tudja végezni az egyes mozgásformákat, cselekvéssorokat. Megértésük azonnal lemérhető a gyermekek mozgásából, reakciójából. A beszédszervek ügyesítéséhez alkalmazhatjuk a mesék, versek, mondókák és a mozgás együttesét.

A külső világ tevékeny megismerése

A tapasztalatok, élmények felidézését, a közvetlen tapasztalatszerzést (észlelés, érzékelés, mozgás) követő megállapítások a gondolkodást, a beszédaktivitást serkentik. Beszéd és gondolkodás párhuzamos fejlesztését végezzük problémahelyzetek teremtésével.

Matematikai természetű tapasztalatszerzés során gyakorolják a gyerekek a névutók használatát, megtanulják a téri irányok elnevezését. Szókincsbővítés a természeti és társadalmi környezettel való ismerkedés során történik.

Verselés, mesélés és bábozás során

Dramatizálás, bábozás során gyakorolják a gyerekek a mondatszerkesztést, párbeszédes formát, fejlődik nyelvi emlékezetük. Szókincsük bővül az irodalmi alkotásokban megismert és jelentéstartalommal bíró szavakkal. Mese, vers, mondóka a nyelvtanilag helyes mondatok formálására, tiszta kiejtésre, kifejező előadásmódra ad lehetőséget.

Ösztönözzük a gyermeket, hogy gyakorolja, hogyan tud bánni hangjával. A visszahúzódo gyermeket is motiváljuk bábbal, hogy „mögé” bújva megszólaljon. Ha a gyermek saját maga által kitalált szöveggel bábozik, fejlődik képzelete, kifejezőképessége, fantáziája.

Ünnepeinkhez kapcsolódó hagyományok, irodalmi anyagok bővítik a szókincset.

Egyéni bánásmóddal biztosítjuk a beszédfejlődésben elmaradt gyermekek felzárkóztatását – ingergazdag környezettel, sikerélmények biztosításával, egyénre szabott fejlesztéssel.

Anyanyelvi fejlesztő munkánkhoz logopédus segítségét vesszük igénybe.

7.3.4 Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- tisztán artikulálva, jól hangsúlyozva, szívesen beszélnek,
- helyes hanglejtéssel, beszéddallammal adnak elő,
- folyamatos, összefüggő mondatokban beszélnek,
- meg tudják fogalmazni érzéseiket, kéréseiket,
- jellemző a stabil, egyoldali dominancia,
- beszédfigyeljük kialakult.

8 TEVÉKENYSÉGI FORMÁK

8.1 A JÁTÉK

A játék az óvodáskor alapvető, mással nem helyettesíthető legfontosabb és legfejleszthetőbb tevékenysége. Az óvodai élet leghatékonyabb személyiségfejlesztő eszköze, az óvodás gyermek elemi pszichikus szükséglete.

Az óvodában kiemelten a szabad játéknak kell érvényesülnie.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Célunk

- annak biztosítása, hogy az óvodás gyermek minden tevékenységét játékként élhesse meg,
- a játék igénye minden nap, visszatérő módon hosszantartóan és zavartalanul elégüljön ki,
- a játék során fejlődjön a gyermek mozgása, valamint egész személyisége,
- a gyermekek környezeti kultúrájának megalapozása és gyakorlása a játék segítségével,
- a gyermekek nyelvi fejlesztése és a nonverbális kommunikáció alakítása.

Feladataink

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítása, hogy a gyermekeket ért pozitív és negatív élményeket feldolgozhassák,
- az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakoztatása, szükség és igény szerinti együttjátás,
- az én-tudat, társas kapcsolatok és a szocializáció fejlesztése,
- a játszó gyermekek megfigyelésére adódó lehetőségek kihasználása,
- a gyermekek mozgásának, értelmi képességének fejlesztése,
- a gyermekek beszédkészségének fejlesztése indirekt módon.

A játékhoz szükséges feltételek

- a gyermek önállóságának tiszteletben tartása,
- az óvodapedagógus aktív, kiegyensúlyozott, empátikus magatartása,
- a megfelelő légkör, hely, idő és eszköz biztosítása a csoportszobában és az udvaron.

Az óvodás korban megjelenő játékfajták

- gyakorlójáték,
- szerepjáték,
- barkácsolás,
- bábozás, dramatizálás,
- építő-, konstruáló játék,

- fejlesztő- és szabályjátékok,
- szenzitív játékok.

Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többség az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre:

- a játékban dominánssá válik a szerep- és szabályjáték,
- a gyermekek több napon keresztül is képesek egy azon játék témát kitartóan játszani,
- a gyermekek együtt játszanak,
- a szerepeket felosztják egymás közt és végig játsszák,
- közösen alkotnak szabályokat, s azokat pontosan betartják,
- az ismert meséket dramatizálják, bábozzák,
- a gyermekek önállóan kezdeményezik a barkácsolást, az elkészült eszközöket felhasználják a játékukban,
- képesek bonyolult építményeket készíteni,
- részt vesznek az ügyességet, erőfeszítést igénylő játékokban,
- szabályjátékok során ismerik és betartják a játékszabályokat, képesek a vereség feldolgozására is.

8.2 A VERSELÉS, MESÉLÉS

A mese, vers, az irodalmi nevelés segíti a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezetük, a néphagyományok megismerésében.

Élményt nyújt a gyermekek számára, emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít.

Az érzelmi biztonság megadásának, az anyanyelvi nevelésnek fontos eszköze, melyben szerepe van a népmeséknek, műmeséknek és a mai kortárs meséknek is.

Célunk

- a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi, etikai fejlődésének segítése, az irodalmi élmények segítségével,
- a pozitív személyiségjegyek megalapozása,
- a mese és a vers megszerettetése,
- a gyermekek megismertetése nyelvileg helyes, esztétikailag értékes mesékkel, versekkel,
- irodalmi művek közvetítésével a természet megbecsüléséhez, megóvásához elengedhetetlen érzelmi alap megteremtése,
- értékeljék és vigyázzanak a könyvekre, a könyvek szeretetére, megóvására nevelés,
- elősegíteni a belső kép-teremtést (fantáziafejlesztés).

Feladataink

- az anyanyelv sokoldalú elsajátításának elősegítése, a gyermekek szókincsének és kifejezőképességének bővítése,
- az anyanyelv sajátos ritmusának, hangzásvilágának beépítése a gyermekek aktív nyelvi készletébe,
- a gyermekekben lévő szorongás, feszültség oldása a mese, vers segítségével,
- a könyvek iránti érdeklődés kialakítása,
- irodalomkedvelő gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógus feladata: az érzelmi, értelmi, esztétikai, etikai fejlődés segítése, olyan légkör teremtése a csoportban, melyben

- a gyermekek szabadon választhatnak kedvenc mesét, verset,
- a gyermekek maguk is alkothatnak nyelvi fejlettségüknek és fantáziájuknak megfelelően verseket és meséket,
- a gyermekek az élmények és gyakorlások hatására befogadókából előadókká válhatnak.

Az óvodapedagógus nyelvi kifejezés módja legyen modell értékű – mimikája és gesztusai a mű megértését szolgálják –, a beszéd zenei elemeit érvényesítse.

8.2.1 A verselés, mesélés tartalma

A beszélni tanuló gyermekek ritmusok, dallamok, hangzóviszonyok szerint, spontán, játékos módon szerkesztik a nyelvet, új formákat hoznak létre, halandzsáznak. Ehhez a tevékenységhez igen közel állnak a népi mondókák, dúdoló, csiklandozók, tapsoltatók és más játékok.

3–4 éves korban

- a gyermekeknek szánt versanyag nagy része népi mondókákból, rímusokból, ritmikus, zenei hatású játékos verseiből áll, melyeket játékos mozgással kísérhetnek,
- a meseanyag egyszerű cselekményű, ritmikusan ismétlődő láncmesékből, állatmesékből áll,
- a mondókák, versek, mesék tartalmukban közel állnak a gyermekek mindennapjaihoz,
- kedvelik a róluk szóló verseket, meséket,
- szívesen nézegetnek képeket, színes rajzos illusztrációt tartalmazó könyveket.

4–5 éves korban

- a gyermekekben már kialakulóban a mese, vers iránti szeretet,
- tárgyról, állatokról, növényekről, természeti jelenségekről szólnak a mondókák és a hangutánzó, tréfás, párbeszédes versek,
- a mesék közül az állatokat emberi tulajdonságokkal felruházók, a kisgyermekek életéről szólnak, a halmozó és láncmesék mellett egyszerűbb tündérmeséket is mondhatunk,
- érdeklődéssel hallgatnak ismert személyek gyermekkoráról, hasonló korú kisgyermekéről, állatkölykökről szóló elbeszéléseket,
- mesélnek, verselnek képek alapján és önállóan is,
- dramatizálnak, báboznak (eszközkészítéssel).

5–7 éves korban

- a gyermekek szívesen mondanak nyelvtörőket, találós kérdéseket, szójátékokat, nyelvi tréfákat tartalmazó verseket,
- a bonyolultabb szerkezetű népmesék, állatmesék, tündérmesék mellett folytatásos meséket, történeteket, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit, meséit is szívesen hallgatják,
- örömmel adnak elő ismert meséket, történeteket dramatikus játékként vagy bábozással,
- az illusztrált könyvekből a mese fordulatait ismerve önállóan mesélnek,
- maguk is kitalálnak meséket, verseket, történeteket.

8.2.2 Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre:

- a gyermekek szívesen ismétlgetnek verseket, mondókákat, rigmusokat,
- önállóan is képesek felidézni több gyermekmondókát, néhány verset,
- várják és igénylik a mesehallgatást, sok mesét maguk is ismernek, lényeges mozzanatait, jellemző mesefordulatait alapján fel tudják idézni őket,
- szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak,
- tudnak meséket, történeteket kitalálni, ezeket előadni.

8.3 AZ ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A zenei nevelés a művészeti nevelés körébe tartozik, az érzelmeken keresztül hat az emberre. Zenei nevelésünknek saját néphagyományunktól kell kiindulnia, mert a nyelv és a dallam itt tökéletes egységet alkot. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Meg kell őriznünk néphagyományainkat, hogy később tovább adhassuk. A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének. A zenei nevelés fontos része még a műdalok, a komolyzene és más népek zenéinek megismertetése.

Célunk

A zenei érdeklődés felkeltése, a zenei izlésformálás, esztétikai fogékonyság kialakítása.

A hallás, az éneklési készség, a ritmusérzék, a harmonikus, szép mozgás fejlesztése.

Feladataink (zenei képességek fejlesztésének területei)

- Éneklési készség fejlesztése
 - o tiszta éneklés,
 - o gyermekek hangjának védelme,
 - o önálló éneklés.
- Zenei hallás fejlesztése
 - o magasabb és mélyebb hang megkülönböztetése,

- o halkabb és hangosabb közötti különbség,
- o hangszínek felismertetése,
- o belső hallás fejlesztése (dallamfelismerés, dallambújtatás),
- o hangszerek megnevezése, hangszíneinek megismerése.
- Ritmusérzék fejlesztése:
 - o egyenletes löktetés érzékeltetése,
 - o mondókák és dalok ritmusának kiemelése,
 - o tempóérzékelés (gyorsabb–lassabb),
 - o egyenletes löktetés és ritmus összekapcsolása.
- Zenei formaérzék fejlesztése:
 - o motívumhangsúly kiemelése mozgással,
 - o dallamotívum (visszhangjáték),
 - o ritmusmotívum (ritmusvisszhang).
- Zenei alkotókészség fejlesztése
 - o visszhangjáték,
 - o kérdés-felelet,
 - o képről vagy képsorról éneklés,
- mondóka felruházása dallammal,
 - o dallam kitalálása,
 - o mese, vers megzenésítése.
- Zenehallgatásra nevelés: az óvodai zenehallgatás feladata, hogy a gyermekeket a zene figyelmes hallgatására nevelje és felkeltse a zene iránti érdeklődésüket.

8.3.1 A zenei nevelés tartalma, a dalanyag felépítése

3–4 éves korban

- Mondókák, dalok:
 - o 2-4 motívum terjedelmű, egyszerű ritmusképletű mondókák.
 - o Többségében utánzó mozgással kísért játékdalok, népi játékok és néhány műdal.
- Ritmus: negyed és páros nyolcad.
- Játék, mozgás
 - o álló helyzet
 - o kéz-láb mozgás;
 - o körforma; játékos mozdulatok;
 - o ölbéli játékok (arcsimogatók, ujj-játékok, höcöggetők, lovagoltatók stb.).

4–5 éves korban

- Mondókák: 4–6 motívum terjedelmű, változatosabb ritmusképletű mondókák.
- Ritmus: negyed, páros nyolcad, negyed szünet.
- Játék, mozgás:
 - o kör, csigavonal, hullámvonal;
 - o szerepcsere, guggolás, taps;
 - o utánzó mozgás.

5–6–7 éves korban

- Mondókák: 6–12 motívum terjedelmű, bonyolult ritmusú mondókák.
- Ritmus: negyed, páros nyolcad, negyed szünet és szinkópa.
- Játék, mozgás:
 - o bonyolultabb játékok, párcsere;
 - o hidas, kapus játékok;
 - o sorgyarapító és-fogyasztó játékok;
 - o fogócskák;
 - o változatos térformák és egyszerűbb tánclépések.

8.3.2 Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre:

A gyermekek egyéni képességeikhez mérten

- az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik, a felnőtt minta spontán utánzásával,
- gyermekdalokat és műdalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel tudnak énekelni;
- tudnak és mernek egyedül énekelni, mondókázni;
- örömmel játszanak dalos játékokat;
- vissza tudják adni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát;
- ismerik a zenei fogalompárokat.

8.4 A RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Olyan szívesen vállalt, örömmel végzett játékos tevékenység, melyen keresztül a gyermek a világból kapott, befogadott hatásokat – érzelmeit, vágyait, félelmeit, örömeit – rajzzal, festéssel, kézimunkával a külvilág számára kivetíti. Oldhatja feszültségeit, utalhat élmény és fantáziavilágára.

Célunk

- a gyermekek élmény- és fantáziavilágának kifejezése képi, plasztikai eszközök segítségével,
- gyerekek esztétikai érzékének kialakítása, megfigyelőképességének, vizuális emlékezetének fejlesztése,
- fogalmi gondolkodás elősegítése,
- finommotorika fejlesztése.

Feladataink

- a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás és kézimunka
 - o a különböző technikák megismertetése, minél sokoldalúbb használata,
 - o a munkafogásoknak elsajátítása,

- ismerkedés a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal,
- látás fejlesztése,
- vizuális készségek, képességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodába lépés első pillanatától kezdve biztosítsa a változatos, sokszínű tevékenységeket,
- ügyeljen a különböző technikák megismertetésére, az eszközök biztonságos használatára,
- teremtsen megfelelő alkotó légkört, ingergazdag környezetet, melyben a gyermekek szívesen tevékenykednek,
- igyekezzen kialakítani a gyermekekben, hogy nem az elkészült mű a fontos, hanem maga a tevékenység, ill. a tevékenység öröme,
- biztatással, dicsérettel érje el, hogy minden gyermek bátran, kreatívan használja a különböző eszközöket, technikákat, sikerélményen keresztül élje át az alkotás örömét,
- értékelje pozitívan a kezdeményező képességet, messzemenően használja ki az ebben rejlő lehetőségeket,
- tudatosan szervezzen befogadói élménylehetőségeket,
- hagyja, hogy érvényesüljön a sajátos gyermeki látás- és kifejezőmód, játékoság, alkotókedv.

Ha a tevékenységeket a gyermekek szívesen végzik, az igénybe veszi egész lényüket, fantáziájukat, érzelmeiket, gondolataikat, akarati világukat. Közben fejlődik megfigyelőképességük, technikai ügyességük, képi látásuk, finommotoros mozgásuk, esztétikai érzékük. Törekedni kell a gyermeki alkotások intézményi bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A tevékenység feltételeinek megszervezése

- a gyermekek számára mindig elérhető legyen az ábrázoláshoz szükséges anyag és eszköz,
- ezeket bármikor használhassák, ha ez más tevékenységet, elfoglaltságot nem zavar,
- az anyagok, eszközök méretét, minőségét a gyermekek kora, fejlettségi szintje határozza meg,
- biztosítani kell a tevékenységekhez mindig a megfelelő helyet, teret és időt.

Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre:

- szem-kéz koordinációja fejlett,
- a finommotoros mozgásokat biztonsággal végzi,
- helyes és biztos a ceruzafogása,
- képes a helyes és biztonságos ollóhasználatra,

- a téri irányokat ismeri, megfelelően használja,
- ismeri a színeket,
- a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás és kézimunka, mint az önkifejezés eszközeit bátran, biztonságosan használja,
- alapvető esztétikai érzéke kialakult,
- igényévé vált az esztétikus környezet kialakítása,
- örülnek az egyéni és közös alkotásnak.

8.5 A MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A munka a játékból gyökerező, önként végzett, aktív, külső és belső szükségletből motivált tevékenység, melynek végeredménye hasznos, amit a gyermekek tapasztalat útján fedeznek fel. A személyiségfejlesztés fontos eszköze. Olyan akarati tulajdonságokat fejleszt, mint kitartás, felelősségérzet, fegyelmezetttség.

A munkára, mint tevékenységre az óvodai nevelés minden napján lehetőség nyílik.

Célunk

Olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességtudatukat, munkához való viszonyukat.

Feladataink

- mintaadással megtanítani a gyermekeket a feladatok elvégzésére, az eszközök használatára, munkafázisok sorrendjének megismerésére,
- segíteni a gyermekeket abban, hogy minél gyakrabban át tudják élni a munka örömét,
- minden munkafajtánál és minden korcsoportban a fokozatosság elvének betartásával megteremteni az önálló munkavégzés lehetőségét,
- értékelésünk folyamatos, konkrét, reális legyen, ezáltal ériük el, hogy a gyermekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez,
- fejleszteni a gyermekek értékteremtő, együttműködő képességét,
- tudatosan, folyamatosan szervezzük a munkatevékenységet,
- annak elérése, hogy a gyermekek fokozatosan váljanak képessé az önellátásra, önkiszolgálásra; bekapcsolódjanak, önként vállaljanak munka jellegű tevékenységeket; megbecsülik mások munkáját, tudjanak alkalmazkodni egymáshoz,
- megtapasztaltatni a gyermekekkel, hogy a munka rendszeresen ismétlődő tevékenység, melyet újra és újra el kell végezni

Munkafajták

- önkiszolgáló munka,
- mindennapi élettel kapcsolatos munka,
- naposság,
- a környezeti neveléshez kapcsolódó munkák.

A munkavégzés feltételei

- mintaértékű magatartás,
- csoport kialakult szokásrendje,
- a gyermek fejlettségi szintje, feladattudata,
- megfelelő munkaeszközök biztosítása, használatának megtanítása.

Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre:

- képesek önkiszolgálásra,
- pozitív hozzáállás alakul ki a gyermekben a rendszeres munkavégzéshez,
- önmagukhoz mérten a rábízott feladatokat önállóan elvégzik,
- a gyermekek tudnak és szeretnek közösen dolgozni,
- önállóan, igényesen végzik a naposi munkát,
- szívesen közreműködnek a növény- és állatgondozásban, a természetsarok rendezésében, a kerti munkában,
- örömmel segítenek az óvodapedagógusnak, egymásnak és a kisebbeknek,
- alakul környezettudatos szemléletük,
- megtanulják tisztelni a munkát végző embert és becsülni a munka eredményét,
- pozitív irányban alakul az alkalmazkodóképességük, segítőkészségük, kötelességtudatuk, kitartásuk, önállóságuk, felelősségérzetük, céltudatosságuk.

8.6 A TANULÁS

Óvodában a tanulás folyamatos, melynek során a gyermek érzékszervein keresztül tapasztalatokat szerez. A tanulási folyamatot komplexitás jellemzi.

Célunk

- az óvodás gyermek kompetenciáinak, tudásának fejlesztése, megszerzett tapasztalatainak, valamint ismereteinek bővítése,
- a spontán játéktevékenység fokozatosan szándékos tanulási tevékenységgé váljon.

Feladataink

- a gyermek a környezetét felfedezve, kutatva és tapasztalatokat gyűjtve jusson ismeretekhez,
- a játékban rejlő lehetőségek kihasználása spontán és irányított, kezdeményezett játék során,
- a pszichikus folyamatok alakítása,
- a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően differenciált tevékenységek biztosítása és megfelelő tanulási forma kiválasztása,

- az óvodapedagógus a tanulás irányítása során konkrét, pozitív, személyre szabott értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

Lehetséges tanulási formák

- utánzásos, mintakövetéses tanulás (szokások, viselkedés, kommunikáció);
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre adott válasz útján történő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás,
- cselekvéses tanulás.

A tanulás szervezeti formái

- kötetlen formában történő ismeretátadás, tapasztalatszerzés,
- játékba integrált tanulás.

A tanulási formát meghatározza

- a csoport életkora,
- a csoportban folyó projekt,
- az adott kezdeményezés témája, anyaga,
- az óvodapedagógus személyisége.

Sikerkritérium – a fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén

Sikernek tekintjük, ha az óvodánkba járó gyermekek többsége az óvodáskor végéig eljut az alábbi fejlettségi szintre:

- érzékelés és észlelés differenciálódik; téri észlelése, tájékozódása pontosabbá válik, vizuális és akusztikus differenciálása finomodik;
- kialakult kézdominancia jellemzi;
- megjelenik a szándékos figyelem, a felidézés, a fogalmi gondolkodás;
- felfedezi az ok-okozati összefüggéseket, következtet, ítéletet alkot;
- képes együttműködni a felnőttekkel és társaival;
- megjelennek akarati tulajdonságai: kitartás, önállóság, céltudatosság;
- kommunikációs készsége gazdag, kulturált.

9 A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti köznevelésről alapelveként emeli ki az egyenlő bánásmódot, a fenntartható fejlődést és az egészséges életmódra nevelést.

A 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt (Nkt. 8. §(2) bek.) az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodáskor végére, 6–7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek mindegyikének megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség.

9.1 A TESTI ÉRETTSÉG

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Képes mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani, késleltetni.

9.2 A LELKI ÉRETTSÉG

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

Különös jelentősége van:

- a téri észlelés fejlettségének,
- a vizuális és az akusztikus differenciálásnak,
- a téri tájékozódásnak,
- a térbeli mozgásfejlettségnek,
- a testséma kialakulásának

A lelkiileg egészséges gyermeknél

- megjelenik a szándékos figyelem, bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik megosztása és átvitele,
- kialakulóban van a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi gondolkodás is.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat; végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Tudja nevét, lakcímét, szülei teljes nevét, foglalkozását, felismeri és megnevezi a napszakokat. Ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét. A környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, hogy mit illik és mit nem, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek: elemi mennyiségű ismeretei vannak.

9.3 A SZOCIÁLIS ÉRETTSÉG

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek

- készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására,
- képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival,
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett, a fentiekben leírt fejlettségi szint megközelíthető.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

10 AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI MUNKÁJA, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

A gyermekvédelem a szociális munka szakterülete, mely a gyermek családban történő nevelésének elősegítése, a hátrányos helyzetének javítására, a veszélyeztetettségének megelőzésére, megszüntetésére, védelmére szolgál.

Hátrányos helyzet: a gyermek szükségleteinek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben (család anyagi helyzete, munkanélküliség, betegség, nagycsalád, KCSP, RGYT=Önkormányzati segély, támogatás)

Veszélyeztetettség: „Olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.” (1997. évi XXX. törvény)

A gyermekvédelmi munka célja:

- A gyermekvédelmi problémák felismerése, kezelése,
- Segítségnyújtás a családoknak, gyermekeknek a helyi társadalom gyermekvédelmi társszerveivel együttműködve.

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- a gyermekvédelmi munka koordinálása,
- kapcsolattartás: a kerületi gyermekvédelmi munkaközösséggel a Nevelési Tanácsadóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Gyámügyi Osztállyal,
- hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek nyilvántartásba vétele,
- javaslat a különböző segélyezési formákra,
- szükség esetén családlátogatáson, fogadóórán való részvétel,
- szükség esetén intézkedés, tanácsadás,
- jogszabályok, rendeletek folyamatos figyelemmel kísérése,
- nevelőtestület segítése, tájékoztatása.

Az óvodavezető feladata:

- elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását,
- egészséges és biztonságos környezet megteremtése, balesetmegelőző intézkedések foganatosítása,
- a gyermekétkeztetés ellenőrzése,
- az óvodakötelezettség teljesülésének segítése.

A nevelőtestület feladata:

- biztosítani a gyermeki jogok betartását, betartatását,
- javaslatot tenni az óvó-védő intézkedésekre,

- megismerni a családokat,
- felismerni a problémákat, tüneteket (érzelmi, fizikai elhanyagolás, bántalmazás, felnőtt vagy gyermek általi zaklatás),
- feltárni az okokat,
- szakember segítségének igénybevétele,
- tervet készíteni és végrehajtani a hátrányok kompenzálására,
- elősegíteni a tehetség gondozást,
- közreműködni a szociális szolgáltatások megszervezésében,
- elősegíteni az integrált nevelést,
- figyelemmel kísérni a rendszeres óvodalátogatást, jelezni a hiányzásokat,
- kialakítani a szülőkkel együttműködő kapcsolatot,
- segíteni a szülői szerep eredményesebb betöltését,
- kiterjeszteni a prevenciót minden gyerekre.

A segítő módszerek:

- megfigyelések,
- anamnézis felvétele,
- dokumentumok elemzése,
- fogadóóra tartása,
- konzultációk szakemberekkel,
- családlátogatás,
- folyamatos kapcsolattartás a családokkal,
- egyéni fejlődés dokumentálása, nyomon követése.

A gyermekvédelmi munka ellenőrzése, értékelése:

- folyamatosan,
- év végén az eredmények elemzésével.

Elvárt eredmények:

- a feltárt problémák megoldása,
- a gyermekek helyzetének javítása, jobb körülmények elősegítése,
- a családok megelégedése az intézkedések során,
- a jó együttműködés a családokkal, a nevelőtestülettel, az intézményekkel.

Információátadás feltételei:

- összevont óvodai időben, a nevelőtestületet tájékoztatni kell a nyilvántartott gyermek aktuális problémájáról
- a gyermekvédelmi felelős és az intézmény valamennyi dolgozóját a titoktartási kötelezettség terheli.

11 AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ÉRTÉKELÉSE, FELÜLVIZSGÁLATA, MÓDOSÍTÁSA

11.1 A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE

A pedagógiai program bevezetése után elemeznünk, értékelnünk kell, hogy bevált-e a program.

A nevelőtestületnek értékelnie kell, hogy:

- helyesek-e a célok, követelmények,
- megfelelőek-e a fejlesztést szolgáló tevékenységek,
- a feltételek alkalmasak-e a célok eléréséhez,
- milyen a nevelési keretek szervezettsége,
- szinkronban vannak-e a részterületek?

11.2 A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSA

A pedagógiai programot módosítani kell, ha

- megváltozik az országos vagy helyi szabályozó (törvény, rendelet),
- megváltozik a szociokulturális háttér,
- megváltozik a fenntartó,
- megváltoznak az intézmény belső erőforrásai,
- megváltoznak az igények, feladatok,
- ha kezdeményezi azt
 - o a nevelőtestület (50 %-a), vagy
 - o a vezetőség, vagy
 - o a fenntartó.

A programot és annak módosításait a nevelőtestület készíti el és fogadja el, a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé. Elfogadás előtt a programról ki kell kérni a Szülők Közösségének, illetve az Óvodaszéknek az írásos véleményét. A program jóváhagyás után lép érvénybe.

11.3 A PEDAGÓGIAI PROGRAM EGY-EGY PÉLDÁNYÁT EL KELL HELYEZNI:

- a fenntartónál,
- az óvodavezetőnél,
- az óvodai csoportokban a pedagógusok használatában,
- az intézmény irattárában,
- az intézmény honlapján.

11.4 A PEDAGÓGIAI PROGRAM FELÜLVIZSGÁLATÁNAK LÉPÉSEI

Tevékenység	Felelős
Módosítás kezdeményezése	intézményvezető
A pedagógiai program módosítására, kiegészítésére szoruló területeinek azonosítása	nevelőtestület
Területenként team létrehozása, team vezetők felkérése	intézményvezető
Módosítás idejének meghatározása	intézményvezető
Elemzés, módosítások megfogalmazása	team vezetők
Módosítások előterjesztése	kijelölt pedagógus
A módosító javaslatok megtárgyalása és elfogadása	nevelőtestület
Szülői szervezetek véleményének beszerzése	intézményvezető
Határozathozatal, elfogadás	nevelőtestület
Egységes szerkezetbe foglalás, szerkesztés	intézményvezető
Előterjesztés a fenntartóhoz jóváhagyásra	intézményvezető
Nyilvánosságra hozatal	intézményvezető

A felülvizsgálatát 5 évenként, illetve a jogszabályi változásoknak megfelelően végezzük.

Következő felülvizsgálat időpontja: ~~2022.~~ 2028

A helyi programot elolvashatják az óvoda honlapján:

<https://almaskert.obudaiiovoda>

12 MELLÉKLET

12.1 OVI + PROGRAM

Az OVI+ Program

Az OVI+ Program megvalósulását megállapodás alapján egy közhasznú Alapítvány biztosítja a Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzattal kötött Együttműködési megállapodás alapján. A program különálló, OVI+ jelzetű csoportban valósul meg.

Játékos angol nyelvoktatás

A tevékenység célja:

Olyan spontán, nem nyelvi szabályok alkalmazására építő tanulási folyamat megvalósítása, mely idegen nyelvi kommunikációs jártasság elsajátítását tűzi ki célul. A gyermekek a játékos, utánzásra alapuló ismeretszerzésükkel alkalmazzák tudatosan a megszerzett nyelvtudásukat.

Az óvodás korú gyermekek pszichológiai gátlásoktól mentesen képesek legyenek elsajátítani az idegen nyelvet, melynek megvalósítása játékba integrált tanuláson alapul.

A foglalkozást végző szakember feladatai:

- Biztosítson megfelelő nyelvi környezetet, teremtsen érzelmi biztonságot;
- Keltse fel a gyermekek érdeklődését és kedveltesse meg az angol nyelv mindennapi gyakorlatát;
- Életkori sajátosságoknak megfelelő nyelvsajátítási módszereket és eszközöket alkalmazzon;
- A Pedagógiai Program megvalósítását támogató angol nyelvű dalok, mondókák, játékok megismertetése;

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Felismerik a környezetükben lévő tárgyak neveit és megnevezik azokat.
- Nagy számban ismernek angol nyelvű dalokat, mondókákat és játékokat.
- Képesek idegen nyelvű kérdésekre idegen nyelven válaszolni, valamint tömondatokban megnyilatkozni.

A nyelvoktatás során az életkori sajátosságok figyelembevételével a kisgyermekek a tevékenységek közben, szinte észrevétlenül sajátítják el az angol nyelvet.

Mozgásfejlesztő tevékenység

A tevékenység célja:

A gyermekek számára biztosítjuk az érzékek legjobb integrációjához olyan mozgások megismerését, gyakorlását, amelyben a gyermek játékosan, kreatívan, örömtelien kísérletezve tapasztalhatja meg önmagát és a körülötte lévő világot. Ezek a speciális mozgásformák elősegítik az idegrendszeri éretlenségek javulási folyamatát, mert a magatartás- és tanulászavarok hátterében az érzékek összerendezésének - a szenzoros integrációnak - a zavara áll.

A tevékenység során fizikai és pszichés élményekhez jut, amelyek elősegítik idegrendszerének érését. Az izgalmas eszközök használata különböző modalitású ingerekhez juttatja a gyermekeket, melyek által képessé válnak az őket érő ingerek gyorsabb, pontosabb feldolgozására, és az azokra adott megfelelő válasz kidolgozására.

A foglalkozást végző szakember feladatai:

- A gyermekek pozitív mozgásélményének megerősítése;
- Komplex, csoportos fejlesztés keretén belül biztosítja a gyerekek egyéni fejlődését.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A fejlesztés során javuljon a figyelem, a koncentráció, a mozgáskoordináció, térérzékelés, finommanipuláció, az egyensúly, perzisztáló reflexek beépülésének folyamata.
- Az iskolaérettséghez szükséges figyelem, rész képességek előkészítését is segíti a fejlesztés az idegrendszer érlelésén keresztül, az egyensúlyi ingerekkel, a két agyfélteke aktivizálásával, ill. a domináns kéz erősítésével.
- A fejlesztés prevencióként történő működtetése – biztosítsa a tanulási problémák, a tanulási problémáknak, az esetleges viselkedési zavaroknak a megelőzését.

Robotika

Logikus gondolkodást fejlesztő foglalkozás

A tevékenység célja:

A gyermekek foglalkoztatásának mindennapjaiba épüljön be a 21. században elengedhetetlen informatikai érzékek, készségek, a tudás és logikai gondolkodás fejlesztése.

Ez az új szemléletű játékos készség és tudásfejlesztés tegye lehetővé, hogy a gyermekek a lehetőségek biztosításával ismereteket szerezzenek az információs technológiákba való betekintés gyakorlata során.

A foglalkozást végző szakember feladatai:

- Alkalmazzon olyan, korcsoportoknak megfelelő fejlesztő játékokat, amelyek a logikus gondolkodást fejlesztik;
- Ismertesse meg a gyermekeket – életkori sajátosságokat figyelembe véve különböző táblajátékokkal;
- A Pedagógiai Program tevékenységeinek megvalósítása során kiemelten használja, alkalmazza a Bee-Bot robotméhecskét.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Bátran oldanak meg a hagyományostól eltérő módon problémákat, feladatokat.
- Ismerik több olyan táblajáték szabályát és játszani is tudnak vele, amelynek használata során szükség van a kreatív gondolkodás alkalmazására.
- Ismereteik vannak a kódolás és az algoritmikus alapjairól.
- Képesek egyszerű feladatokat végrehajtani a robotprogramozás alapismereteivel az egyszerű lépésektől a bonyolultabb utasításokig egyéni fejlettség szerint.

A gyermekek heti rendje

(3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkeretek változnak)

Az OVI+ Program tevékenységei:

- az Alapprogramban megfogalmazott tevékenységek – helyi Pedagógiai Program nevelési és tevékenységi keretei szerint;
- ismerkedés az angol nyelvvel (heti 5 foglalkozás)
- szenzomotoros mozgásfejlesztő tevékenység (heti 1 foglalkozás)
- robotika, logikus gondolkodás fejlesztés (heti 1 foglalkozás)
- zöld program (természetismereti/szemléletformálási foglalkozások) kirándulással (havonta egy alkalommal)
- sportfoglalkozások: mozgás és tánc (foglalkozásonként heti két alkalommal)
- kulturális programok: pl.: színház- és múzeumlátogatás, zenés előadás, bábelőadás. (havonta egy alkalommal)

A szervezett tanulás gyermekenkénti időkeretei

<i>Korosztály</i>	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
<i>Ovi + Program sportfoglalkozások</i>	<i>heti 2x 10-15'</i>	<i>heti 2x 15-20'</i>	<i>heti 2x 30-35'</i>
<i>Ovi + Program</i> <i>Ismerkedés az angol nyelvvel</i>	<i>naponta 5-10'</i>	<i>naponta 10-15'</i>	<i>naponta 15-20'</i>
<i>Ovi + Program</i> - szenzomotoros <i>mozgásfejlesztő tevékenység</i>	<i>heti 1x 10-15'</i>	<i>heti 1x 15-20'</i>	<i>heti 1x 30-35'</i>
<i>Ovi + Program</i> - robotika, logikus <i>gondolkodás fejlesztés</i>	<i>heti 1x 5-10'</i>	<i>heti 1x 10-15'</i>	<i>heti 1x 15-20'</i>

Az OVI+ Program megvalósítását a közhasznú Rászorultak Megsegítése Alapítvány biztosítja a Budapest Főváros III. Kerület, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzattal kötött Együttműködési megállapodás alapján.